оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

46-дахи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

№ 136 (12040)
1969 оной
июниин 13,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн дээрэ

...ин 11-дэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй пар... уласхоорондын зүблөөн өөрынгөө хүдэл... үргэлжэлүүлбэ.

...словакиин Коммунис партиин ЦК-гай нэгэ... секретарь нүхэр Г. Гусак түрүүлэгшэтэйгээр ...углөөнэй заседани дээрэ зүблэхэ зүйлдэ ...һан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэл... Тиихэдээ Канадын Коммунис партиин генеральна секретарь нүхэр У. Каштан, Испаниин Коммунис партиин генеральна секретарь нүхэр С. Каррильо, Бразилиин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь нүхэр Л. К. Престес, Италиин Коммунис партиин генеральна секретариин орлогшо нүхэр Э. Берлингуэр гэгшэд үгэ хэлээ.

Үдэшын заседани дээрэ Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Живков түрүүлэгшээр һууба. Тус заседани дээрэ Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь нүхэр А. Куньял, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. Гусак, Перугэй Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь нүхэр Х. Д. Прадо гэгшэд үгэ хэлээ.

МОСКВА. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чехословакиин Коммунис партиин делегациин гэшүүд заседани эхилхын урда тээ.

ТАСС-ай фото.
Фототелеграфаар абтаба.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө

...дэлмэридэнь амжалта хүсэнэбди

...манай ороной ниислэл ...хотодо боложо байгаа ком... хүдэлмэришэнэй парти... уласхоорондын зүблөөн ...измда эсэргүү тэмсэлдэ, ...бүхы революционно хүсэ... ...нигта жагсаал бэхижүүл... ...тэ угаа ехэ үүргэ дүүргэ... бидэ, Х. Намсараевай нэ... буряад драмын театрай артистнууд, батаар этигэнэбди. Илангаяа Вьетнамда боложо байгаа дайнай унтаргаагдаха байһаниинь дамжаггүй.

Июниинь 17-до Москвада манай театрай харалга эхилхэнь. Тэндэ «Галта джунгли» гэһэн зүжэг харуулхабди. Тиихэдээ баатарлиг вьетнам арадай тэмсэл тухай хөөрэхэ, талархалаа үнэн зүрхэнһөө мэдүүлхые оролдохо байхабди.

Москвада боложо байгаа зүблөөн дэлхэйн арадуудай империализмын урдаһаа тэмсэһэн нангин хэрэгэй нэгэ шатань болохо бшуу. Тэрэнэй хүдэлмэридэ амжалта хүсэнэб.

Д. ЖАЛСАРАЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата артист.

Жаргалта байдалай түлөө

Манай һү һаалиин фермын коммунистнар, мүн партиин гэшүүн бэшэшье хүнүүд мүнөө Москвада боложо байһан коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн тухай ехэл анхаралтайгаар, сэдьхэл зүрхэеэ ханангяар хөөрэлдэнэ.

Холын зуһаланда зөөжэ ошоод байһан малшаднай булта шэнэ газетын ерэхэлээр лэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые тон анхаралтайгаар уншаа, танилсаа.

Бүхы дэлхэй дээрэ боложо байһан юумые, илангаяа империализмын хорото аашанууд, хара мэхэ тухай, мүн Хитадай засагаархидай социалис, коммунис хүдэлөөндэ харша, буруу үзэл баримталжа байһан тухай нүхэр Брежневэй үгэ соо айхабтар гүнзэгы тайлбарилга үгтэнэ гээшэ.

Энэ зүблөөн бүхы дэлхэйн арадуудые нэгэдхэн жагсааха, сүлөөтэ һайхан, бүхы дэлхэй дээрэ жаргалта байдал тогтоохо, дайн сэрэггүй амгалан тайбан байдал хангаха, бүхы хүн түрэлтэниие ерээдүйн гэгээн гэрэлтэ коммунизмын илалтада хүтэлхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ аша туһатай байха гэжэ бидэ юрын малшад гүйсэд этигэнэбди.

Д. ЧИМИТДОРЖИЕВА,
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой Ацагадай фермын тоо бүридхэгшэ.

Абаһан уялгаяа дүүргэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта бэлдэжэ байха үедэ Совет орон доторнай олониитэ ажалшадай дунда социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээд, коллектив бүхэн, ажалша хүн бүхэн бага бэшэ амжалтануудые туйлажа байна. Республикымнай промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье, культурна байгуулалтадашье нилээд ехэ туйлалтанууд бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1968 оной 5 һарынхитай сасуулжа үзэбэл, байгша оной табан һарын туршада худалдагдаһан промышленна продукциин хэмжээнь 6 процентээр ургаа. Электроэнерги, автокран, прибор, электродвигатель, цемент, шифер, сонхын шэл, хубсаһа угаадаг машина болон бусад шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Олонхи колхоз болон совхозууд адууһа малаа муу бэшээр үбэлжүүлээ. Малай гарзалха ушар нёдондоноойхиһоо үсөөн байгаа. Гүрэндэ тарган мал тушаагдана, шэгнүүрынь ехэ болоо. Олохон ажахынууд гүрэндэ мал ажалай продукци тушааха түсэб болон уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Социалис мүрысөөндэ абаһан уялгаяа заабол дүүргэхэ гээшэ коллектив бүхэнэй нангин зорилго болоно. «Абаһан уялгаяа дүүргэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэ!» — иимэ эрилтэ мүрысэгшэдэй урда эрид шангаар табигдана.

Абаһан уялгаяа дүүргэдэг, хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг түрүү ажахынууд манайда үсөөн бэшэ. Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үбэлэй 7 һарын турша соо, тайлбарилан хэлэбэл, 1968 оной октябриин 1-һээ 1969 оной майн 1 хүрэтэр үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааха гэжэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэр үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үедэ, долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө 1300 килограмм шахуу һү һаагаа. Энээнэй ашаар колхоз гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб 1968 оной декабриин 28-да дүүргээд, нилээд ехэ һү түсэбһөө үлүүлэн тушааһан байна. Амжалтаараа зоригжоһон колхозой һаалишад 1969 ондо үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һаахаар шиидэнхэй. Колхозой малшад үнеэдэйнгээ ашаг шэмые дээшэлүүлхын хажуугаар, мүн адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 97 тугал абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдээ.

Тэрэшэлэн Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз абаһан уялгаяа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг заншалтай. Колхоз 1968 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөөшье, уялгаяашье жэншэдгүй дүүргэһэн байна. Жэшээнь, ороохо таряа худалдаха түсэб 150 гаран процент, мяха —106 процент, һү —109 процент дүүргэгдээ. Түсэбһөө үлүүлэн 1000 центнер мяхан, 3000 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаһан байна. Иигэжэ гүрэнэй урда абаһан уялгадаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, тэрэнээ дүүргэхые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэдэг, үүсхэл оролдолго гаргадаг коллективүүдые тоолохо болоо һаа олон бии. Энэ хадаа ехэ һайн гээшэ. Иимэл байха ёһотой. Социалис ажахын амжалтатайгаар хүгжэлтын жама ёһон иимэ бшуу.

Зүгөөр хэлэһэн үгэдөө хүрэдэггүй, абаһан уялгаяа дүүргэдэггүй коллективүүд баһа бии. Зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд муу бэшэ уялгануудые абабашье, тэрэ уялгануудаа лаб дүүргэхын тула бодото хэмжээнүүдые абангүй, хамаг бүхы хэрэгээ хооһон шашалдаагаар хизаарладаг байха юм. Энээн тушаа үсөөн бэшэ жэшээнүүдые харуулжа болоомоор. Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоз үбэлэй үедэ — 1968 оной октябриин 1-һээ 1969 оной апрелиин 1 хүрэтэр, тайлбарилан хэлэхэдэ, долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааха гэжэ уялга абаһан аад, уялгаяа дүүргээгүй. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд дэмы шууяагаар, хооһон шашалдаагаар һанаагаа амараад һуунхай. Уялга абаад, юумэ хэнгүй байбал, ямаршье хэрэг бүтэхэгүй бшуу. Уялга абахын урда тээ «бэеэ шэмхэжэ үзэхэ», арга боломжоёо тодорхойлхо, тиигээд уялга абаһан хойноол, тэрэнээ бэелүүлхые оролдохо, уялгаяа дүүргэхын түлөө ёһотойгоор тэмсэхэ шухала,

Эрхирэгэй совхоз абаһан уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотой байгаа гү? Дүүрэн арга боломжотой байгаа. Түбхын түрүүндэ дүй дүршэлөөр баян һаалишад бии. Үнеэдыньшье һүтэй, тарган. Тэжээлээршье ядалдаагүй. Теэд яахадаа совхоз уялгаяа дүүргэжэ шадаагүйб? Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, һаалишадай дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээгүй, мүрысэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдаагүй, һаалишад болон малшадай абаһан уялгаяа дүүргэхынь тулада, тэдэнэй урма зориг, үүсхэл оролдолго бадаруулхын, тэдэниие шэн габьяата ажалда зоригжуулхын тула политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдээгүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод, зооветмэргэжэлтэд болон хонин ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд 1969 ондо зуун хонин бүриһөө 90 хурьга гэхэ гү, али бүхы дээрээ колхоз соогоо адагынь 15.400 хурьга абажа түлжүүлхэ уялгатай аад, тэрэ уялгаяа дүүргэбэгүй. Мүнөө миил 12 мянга үлүүтэйхэн хурьгадые түлжүүлжэ байна. Үбэл, хабарай үедэ нилээд олон хурьгадаа үхүүлээ.

Колхоз абаһан уялгаяа дүүргэхэ бүрин арга боломжотой байһан юм. Теэд эндэ түбхын түрүүндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд зэмэтэй. Дээдэ эрдэмтэй, дүй дүршэлтэй зооветмэргэжэлтэдээр колхоз хүсэд хангагданхай. Хурьгадайнгаа олоор үхэжэ байхада эдэ мэргэжэлтэд юу хэжэ байһан болоноб? Яахадаа тэдэнэр саг соогоо тодорхой хэмжээнүүдые абангүй байгааб? Социалис уялгаяа бэелүүлгэдэ иимэээр хандаха гээшэ тон буруу.

Коллектив бүхэн, хүн бүхэн хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэ нангин зорилготой. Энэ хадаа саашадаа колхоз, совхоз бүхэнэй амжалта түгэлдэрөөр ажаллаха, хүгжэхэ дэбжэхэ хэрэгэй жама ёһон болохо зэргэтэй.

...игэмээр

...союзай бэлэдхэлэй сис... ...хүдэлмэрилэгшэд үндэгэ ту... ...абарая амжалтатайгаар ...байна. Мүнөө үедэ аймагай ...бэлэдхэлэй конторонууд ...миллион шахуу үндэгэн ...э абтаад, үхибүүдэй бо... ...лажын, амаралтын га... ...р, мүн хотонуудай ...н наймаалагдахаар эль...

...Шэбэрэй аймагай коопе... ...миллион табан зуун ная... ...гэ, тиихэдэ Бэшүүрэй ...д хэрэглэгшэдэй союзай ...д миллион үлүүтэйе ...Хяагтын кооператор... ...гэ бэлэдхэжэ тушааха ...түсэб дүүргүүтэй бай... ...эн Яруунын, Загарайн ...й бэлэдхэлшэд үндэгэ ...даалгабарая һайнаар ...байна. Тэдэнэр колхоз, ...й шубуунай фермэнүүд... ...гэ суглуулха хүдэл... ...ээр эмхидхэнэ.

...республикын бэлэдхэлэй ...гшэдэй үндэгэ тушаа... ...жэлэйнгээ түсэбые холо ...дүүргэхэ байһандань эти...

Д. КОЛМАКОВ.

...бүүдтэй эхэнүүдтэ ...ой" гэһэн хүндэтэ ...зэргэ олгогдобо

...Верховно Соведэй Прези... ...оной июниин 6-най ...Буряадай АССР-һээ арба ба ...бэшэ үхибүү түрэжэ хү... ...эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» ...нэрэ зэргэ олгогдожо, ...гэжэ орден, СССР-эй ...Соведэй Президиумэй гра... ...гагдаха болоо:

...ова Сыжидма Шарапов... ...ын аймагай «Мир» кол... ...зница.

...ва Цындэ Базаровнада ...аймагай «Октябрьский» ...хүдэлмэришэн.

...ва Лыгжима Цыренов... ...унын аймагай Яруунын ...хүдэлмэришэн.

...а Шерпин Бальжини... ...Хоринин аймагай Баян... ...гэрэй эзэн эхэнэр.

...ина Евдокия Ивановнада ...аймагай Усть-Дунгуй ...й эзэн эхэнэр.

...на Ольга Петровнада — ...аймагай Иволгинск тос... ...эзэн эхэнэр.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын, паар хахалха түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1969 оной июниин 9-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бухыдөө таригдаһаниинь	Тэрэ тоодо: орооһо тарьян	Тэрэ тоодо: хартааб-ха	Тэрэ тоодо: корне-плодууд	Тэрэ тоодо: куку-руза	Паар хахалалга
Баргажанай	86	105	40	96	55	22
Бэшүүрэй	91	99,5	108	103	109	72
Зэдын	80	101	98	292	108	41
Яруунын	87	106	84	137	—	17
Баунтын	60	100,7	100	—	—	—
Загарайн	95	104	102	34	120	48
Захааминай	80	120	103	480	92	50
Кабанскын	98	103	100	9	102	13
Прибайкалиин	94	100,9	95	127	55	4
Хэжэнгын	92	103	100	142	71	62
Хяагтын	89	100,6	97	101	98	28
Мухар-Шэбэрэй	89	103	100	140	88	58
Сэлэнгын	87	102	100	207	99	39
Түнхэнэй	101	105	97	79	99,7	43
Улаан-Үдын	87	103	99,6	62	63	57
Хоринин	79	98	100	132	99,3	61
«Скотооткорм» трест.	78	101	84	—	72	53

Зунай эхин һара хахадлахаяа байна. Эндэ толилогдоһон мэдээнүүдһээ харахада, республикымнай колхоз, совхозууд хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, хараалагдаһан түсэбөө дүүргэжэ байнхай. Ороохото ургамалнуудые тариха түсэб дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 13.200 гаран гектар тариганхай. Илангаяа Захааминай, Түнхэнэй, Яруунын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Эдеэ хоолой шухала ургамал — шэниисэ түсэбһөө гадуур 25.560 гектарта таригдаба. Энэ талаар Баргажанай, Загарайн, Захааминай, Хэжэнгын аймагуудай ажахынууд шалгараа.

Мүн эдэ үдэрнүүдтэ республикамнай обёос тариха түсэбөө дүүргэээ. Олонхи аймагууд хартаабхаяа һуулгажа, кукуруза тарижа захадань гаранхай.

Тиигэбэшье зарим аймагуудай ажахынууд гээгдэжэ ябана. Ороохото ургамалнуудые тариха түсэбөө Бэшүүрэй, Хоринин аймагуудай колхоз, совхозууд дүүргээгүй байһаар. Республика дотор 2200 гаран гектар горох дутуу тариганхай. Гэршүүхын тарилга илангаяа муугаар ябажа байна. Ойлдоол хоёрхон аймаг — Баргажанай, Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд энэ түсэбөө дүүргэнхэй.

Хилээмэнһээ өөрэгүйгөөр сэгнэгдэдэг хартаабха тариха түсэбэй үшөөл дүүргэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Һүүлэй мэдээгээр 200 гаран гектарта хартаабха дутуу таригданхай. Энэнь бүхыдөө тооной Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудта тудана.

Кукуруза тарилгаар Баргажанай, Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Хэжэнгын аймагууд гээгдэлдэ оронхой. Эдэнэрһээл болоно республикамнай 1 мянгаад гектарта кукуруза дутуу таринхай.

Зорилго юуб гэхэдэ, ойрын үдэрнүүдтэ аймаг, ажахы бүхэн тарилга хэхэ түсэбөө бүхы ургамалнуудаар бэелүүлхэ ушартай. Хоёрдохёор, хура бороогүй, ган гасуур боложо байһые хараада абажа, таряалан, сабшалангаа уһалха хэрэгтэ гол анхарал табигдаха ушартай.

Паар хахалха эрхим болзорой үнгэржэ байгаашье һаа, түсэб миил 45 процентдэ хүргэгдэнхэй. Энэмнай ерэхэ жэлэй ургасада муугаар нүлөөлхэ байһаниинь элитэ. Баргажанай, Яруунын, Сэлэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудта энэ хүдэлмэри тон аали нобшоор ябуулагдажа байна. Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүй. Ажахы бүхэндэ тусхай тракторнууд энэ хүдэлмэридэ табигдажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдажа, паар хахалха түсэб заабол дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Аймаг соогоо эрхимлээ

Агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эршэ хүсэн үдэрһөө үдэртэ шангадана.

Аймагай «Заветы Ильича» колхозой һаалишад, малшад энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, аймаг дотороо эгээн түрүүлэн, мүнөө гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Хахад жэлэй түсэбэй ёһоор гүрэндөө 3940 центнер һү худалдаха аад, июниин 10 болотор 4758 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулба.

Энэ амжалтада Покровско тосхоной һаалиин фермынхид (даагшань нүхэр Ситенкуй) горитой хубита оруулаа. Эндэхи һаалишад гансашье колхоз соогоо бэшэ, бүхы аймаг дотороо һү ехээр һаадаг гэжэ үнинэй суурхадаг. Мүнөөшье фермынхид жэлэй үнгэрһэн таба һарада үнеэн бүриһөө 1100 гаран килограмм һү һаагаа.

Ю. ЗУБЕНКО.
Прибайкалиин аймаг.

А. Н. Косыгинтай Данг Куанг Минь хөөрэлдэбэ

Июниин 11-дэ Кремльдэ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай Советскэ Союздахи Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын саг үргэлжын түлөөлэлгые толгойлогшо Данг Куанг Минь уулзаһан байгаа. Данг Куанг Минь гэгшэ Урда Вьетнамай улад зоной түлөөлэгшэдэй конгресс һаяхан боложо, Урда Вьетнамай республихын саг зуурын революционно правительство байгуулха тухай шиидхэбэри баталан абаба гэжэ дуулгаһан байна. Тиихэдээ Данг Куанг Минь Урда Вьетнамай хүн зондо тус конгрессэй гаргаһан хандалга бэшэгтэй, мүн саг зуурын революционно правительствын ажал ябуулгын программатай танилсуулаа. Урда Вьетнамай республикын саг зуурын революционно правительствые Совет правительствын зүгһөө хуулита ёһоор тоожо мэдэрхэ тухай гуйлта хэгдэһэн байгаа.

Урда Вьетнамай арад зоной хэжэ байгаа тэмсэлдэ али бүхы дэмжэлгэ үзүүлжэ байһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, Совет правительствада, мүн бүхы совет арадта Данг Куанг Минь гүнзэгы баясхалан хүргэбэ.

Энэ мэдээсэлэй түлөө А. Н. Косыгин Данг Куанг Минь гэгшэдэ баясхалан хүргөөд, гадаадын политикын ленинскэ ёһо заршамуудые хүтэлбэри болгодог Советскэ Союзнай өөһэдыңгөө эрхэ сүлөө болоод, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта хэзээ бүхэндэ дэмжэлгэ ба туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм, —гэжэ тэмдэглэбэ. Өөрынгөө интернациональна үүргэ уялгада үнэн сэхэ байдаг совет арад Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлэй болон Сайгоной сэрэгэй-феодальна шайкада эсэргүүсэһэн Урда Вьетнамай арад зоной баатарлиг тэмсэлдэ халуун талархалтайгаар ба һайшаалтайгаар хандана гэбэ.

Урда Вьетнамай республикын саг зуурын революционно правительство байгуулха болон конгресс болоһон тухай Данг Куанг Минь гэгшын дуулгаһан мэдээсэлые Совет парвительство зохихо анхаралтайгаар хаража үзэхэ юм гэжэ А. Н. Косыгин хэлээ.

Тус хөөрэлдөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын КНР-эй МИД-тэ барюулһан ното

Совет Социалис Республикануудай Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство хадаа Хитадай Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэбэ.

КНР-эй МИД өөрынгөө ното тунхаглахадаа, энэ оной июниин 10-да Таста мүрэнэй оршондо (Семипалатинска область) совет-хитад хилэ дээрэ болоһон ушарые будүүлигээр хазагайруулжа мэдүүлһэн байха юм.

Үнэнтэ дээрээ иимэ ушар болоһон байна гэбэл:

1969 оной июниин 10-да тус райондо, совет-хитад хилэ дээрэ Хитадай засагаархин дахяад харата муухай аашa гаргаһан байгаа.

Энээнэй урда тээ болодогтол адли, энэ ээлжээтэ балмад хорото аашаяа далдалхын тулада Хитадай засагаархин урдаа һүрэг хони тууһан малшадые хэрэглэһэн байха юм.

Тиин июниин 10-да 18 часта урдаа һүрэг хонидые тууһан хитад эрхэтэн тус районда совет хилэ дабажа, СССР-эй газар нютаг уруу 400 метр хүрэтэр орожо ерэһэн байха юм. Тиихэдээ СССР-эй газар уруу нюуса далдаар шурган ороһон бүлэг хитад сэрэгшэдээр дэмжэгдэн, хилэ дабаһан байгаа бшуу.

Совет газар дээрэһээ зайлажа ошохыень хилэ дабажа гарагшадта совет хилэ сахигшадай эрилтэ хэхэтэйнь сасуу, хитад сэрэгэй алба хэгшэд гэнтэ совет хилэ сахигшадые автомадуудаар буудажа оробо. Тиихэдэнь совет хилэ сахигшад бэеэ хамгаалхын зорилгоор тэдэнэй урдаһаа буудаха баатай боложо, һүүлээрнь хилэ эбдэгшэд СССР-эй газар дээрэһээ зайлажа арилһан байгаа.

Тиин гэһээ, совет талаһаа танк болон хуягта транспортёрнуудые хэрэглэбэ гэхэ һанаатай Хитадай ното соо хэлэгдэһэн баталамжа хадаа хорото зорилготойгоор миил һанаанһаа абаһан хуурмаг мэдүүлгэ болоно.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ энэ оной майн 4-дэ барюулһан ното соогоо совет хилын дурсагдаһан участогта Хитадай засагаархинай үһэрюу аашa гаргажа байһан тухай хэды шанга мэдүүлгэ хэһэн байбашье һаань, хитад тала хадаа энээнһээ шухала тобшолол хээгүй байхаһаа байтагай, харин энэ оной июниин 10-да тэдэнэй гаргаһан аашa дээрэһээ хараад үзэхэдэ, совет хилын тус участогтахи оршон байдалые улам шангадуулһан байна ха юм.

Хитадай засагаархинай иимэ шэнэ хорото аашa гаргаһан тушаа КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ эрид шанга буруушаалга мэдүүлхэ зуураа, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство хадаа Таста мүрэнэй оршондо совет-хитад хилын участок дээрэхи шахардуу шанга байдалые улам һүжэрөөхэ ябадалда эсэс табихын тулада бодото хэмжээнүүдые абахыень эрилнэ.

Хитадай засагаархинай иимэ хорото аашa гаргажа байһан уршагта хойшолонгуудай түлөө харюусалгань бүримүһэн Хитад талада тохогдохо болоно.

Москва, 1969 оной июниин 11.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТАБАДАХИ СЕССИ

АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХ

1969 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй ба В. И. ЛЕНИНЭЙ түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтын ябаса тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Б. ПИВОВАРОВАЙ элидхэлһээ

Нухэд депутадууд! В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй урял доро мүнөө бүхы хүдэлмэри ябуулагдана. Агууехэ вождьдоо, багшадаа совет арадай сэдьхэлэйнгөө гүн гүнзэгыһөө дуратай байһые, хэлэһэн захяа заабаринуудыень хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхээр бэлэн байһые гайхамшагта ойдо бэлэдхэлэй үедэ үүсхэгдэһэн үргэниитэ ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээл элитээр гэршэлнэ. В. И. Ленинэй һургаал, захяануудые бэелүүлэн, манай Эхэ оронной олон яһатан арадууд гүрэнэйнгөө экономико ба культурые хүгжөөхэ, оборонно шадал хүсыень бэхижүүлхэ талаар шэнэ, шэнэ амжалтануудые туйлана.

Совет ороной экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ манай республикын ажалшад мүн лэ өөрынгөө хубита оруулалсана. В. И. Ленинэй түрэһэнһөө хойшо 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүтэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоод, тодорхой уялгануудые абанхай.

Промышленна продукцинне абаха, худалдаха жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 28-да дүүргэхын, даалгабариһаа гадуур 8 млн. түхэригһөө бага бэшэ продукци гаргахын түлөө республикымнай хүдэлмэриинэн анги тэмсэжэ байнхай.

Республикымнай хүдөөгэй ажалшад гектар бүриһөө 11 центнерһээ доошо бэшэ ороохо таряа, 100 центнер хартаабха, 150 центнер овощ ургуулжа хуряаха, газар тарялангай бусад зүйлнүүдые, мал ажалай продуктнуудые горитойхоноор дээшэлүүлхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ гэһэн социалис уялгатай.

Барилгын, харгы замай, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай, хүн зоной гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ үндэр социалис уялгануудые бэелүүлхээр эрмэлзэнхэй.

Социалис уялгануудаа бодотоор бэелүүлэн, хото, хүдөөгэймнай ажалшад арадай ажахые хүгжөөхэ талаар үнгэрһэн таба һарын туршада зарим тэды амжалтануудые туйлаа.

Нёдондонойхитой сасуулбал, промышленна продукци гаргалга бүхыдөө республика соомнай 6 процентээр, тэрэ тоодо нютагай Советүүдэй мэдэлэй промышленностяар 9 процентээр нэмээ.

Буряадаймнай түмэр замшад, агаарай замай хүдэлмэрилэгшэд, олохон автотранспортна предприятинууд ашаа зөөхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Мүн хэлхээ холбооной даалгабаринуудаа бэелүүлээ.

Үнгэрһэн таба һарын туршада Тимлюгэй цементын завод, «Теплоприбор», «Электромашина» заводууд, ЛВРЗ, нарин сэмбын фабрика, Зэдын комбинат, асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюгэй завод, Оймороой мебельнэ фабрика, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлени, Шэнэ Бэрээнэй механическа завод болон бусад предприятинууд амжалтатай һайнаар хүдэлөө.

Ойн баярай угтамжада абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, даалгабариһаа гадуур Эхэ орондоо горитой хэмжээнэй продукци үгэхэ арга боломжонууд мандаа яһала бии. Энээнние түрүү предприятинуудай жэшээ гэршэлнэ.

Гэбэшье олохон промышленна предприятинууд бии байгаа арга боломжонуудаа муугаа ашаглана, социалис уялгаһаа байтагай, гүрэнэй түсэб, даалгабари дүүргэнэгүй. 46 промышленна предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 22 процентнь байгша оной май һарада продукци худалдаха түсэбөө бэелүүлээгүй.

Шулуу нүүрһэ малтаха, модо бэлэдхэхэ, автомобильна крануудые, сонхын шэл, хирпиисэ, ноохон бүд гаргаха талаар ехэхэн гээгдэлтэйбди.

Үйлэдбэридэ һаад татаһан хүндэтэ шалтагаануудай жэлэй эхин багаар үзэгдэдэг байгаа һаань, мүнөө тиимэ бэрхэшээл үгы. Имагтал эмхидхэлэй хүдэлмэриин предприятинуудта һулаар ябуулагдаһанһаа, министерство, ведомствэнүүдэй зүгһөө хангалтагүйгөөр туһаламжын үзүүлэгдэһэнһээ, үйлэдбэриин түсэб бэелүүлхын хойноһоо хиналтын муу байһанһаа гээгдэл үзэгдэнэ гэжэ нүхэр Пивоваров онсолон тэмдэглэнэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, республикын нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд энэ жэлдэ урданайхиһаа муугаар хүдэлжэ. Үйлэдбэриин шэнэ түхеэрэлгэ годхохо бэлэдхэл саг соонь хэжэ, кадрнуудые бэлдэжэ шадаагүй. Металл зүйлнүүдые хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод, Улаан-Үдын һээгы гуталай фабрика илангаяа ехэ гээгдэлтэй.

Республикын түлишын промышленностиин управлени хүдэлмэреэ үшөөл һайжаруулаагүй. Управлениин предприятинууд удаан саг соо түсэбөө дүүргэнэгүй. Гээгдэлһээ гарахын тулада управлени тодорхой хэмжээ ябуулгануудые яһала хараалһан аад, тэдэнээ бодотоор бэелүүлхэ тушаа зохихо эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй, олон асуудалнуудые урданайхи хэбээрээ шиидхэһэн заншаа.

Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин предприятинууд хирпиисэ, извёосхо үйлэдбэрилгөөр ехэхэн дутагдалтай. Энэнээ усадхахын тулада жэл соо 13 млн. хэһэг хирпиисэ сохихо хүсэтэй силикат хирпиисын шэнэ заводые түргөөр ашаглалгада оруулха шухала. Извёосхо үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ талаар мүн лэ зохихо хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Промышленностиин бүхы һалбаринуудай хүдэлмэри һайжаруулха гээшэ гүрэн түрын ехэ удха шанартай хэрэг болоно.

Гээгдэжэ ябаһан предприятинуудай хүдэлмэри нягта наряар, гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, цех, участок бүхэнииень нэгэ жэгдээр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхын тула зохихо хэмжээ абаха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн. Тиихэдээ үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга нээсэнүүдые ашаглаха, ажалай жаяг журам һайжаруулха, түсэб, уялгануудые бэелүүлхын түлөө харюусалга ехэдхэхэ тушаа онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Ой модоной ба түлишын промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудай, тэрэшэлэн һү бүйлүүлхэ предприятинуудай гээгдэлые усадхаха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй асуудал болоно. Тэдэниие кадрнуудаар хангалтада туһалха, худалдаа наймаанай, культурна ажаһуудалай талаар хангалые һайжаруулха, ажал хүдэлмэреэ һаалгүйгөөр хэхэ шухала эрхэ байдал бии болгохо, социалис мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Нухэд депутадууд! Капитальна барилгын ехэ хүдэлмэри мүнөө жэлдэ хэгдэхэ байна. Гансахан лэ гүрэнэй түсэбэй ёһоор 173,7 миллион түхэригэй капитальна барилга хэгдэхэ ёһотой. Энэ хадаа 1968 онойхидо орходоо 12 процентээр ехэ байна.

Барилгын организацинууд өөһэдынгөө хүдэлмэри зарим зэргээр һайжаруулаа гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ зөөриие ашаглаха табан һарынгаа түсэбые тэдэнэй нилээд олониинь дүүргэжэ шадаа, барилгахабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээ эли бодоор дээшэлүүлээ.

Гэбэшье капитальна барилгадахи байдал бүхы дээрээ хангалтатай гэжэ тоолохын аргагүй. Фондынуудые ашаглалгада үгэхэ талаар урда мэтэ гээгдэл гараһаар. Табан һарын туршада соо фондынуудые ашаглалгада үгэхэ жэлэй түсэбэй оройдоол 16 процентнь дүүргэгдэһэн байха юм.

Нютагай Советүүдэй бодхожо байһан барилгануудта дутуунууд олон. Эдэ барилгануудта һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаглаха табан һарын түсэб оройдоол 34 процент дүүргэгдээ. һургуулинуудай барилга илангаяа ехээр гээгдэнэ.

Энэ тааруугүй байдалые түргэнөөр усадхаха шухала. һуралсалай жэлэй эхилхэ хүрэтэр һургуулинуудые ашаглалгада үгэхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхэ бүхы шухала хэмжээнүүдые барилгын организацинууд, хамагай түрүүндэ, Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест абаха ёһотой.

Хүдөө нютагуудтахи барилгын хүдэлмэри, илангаяа гэр байра, социально-культурна хэрэгтэ зорюулагдаһан барилгануудые саашадань бүри һайнаар эмхидхэдэг болохо хэрэгтэй.

Мүнөө жэлдэ элдэб газарһаа һомологдоһон бүхы мүнгэ зөөреэр хүдөө нютагуудта 13,0 мянган һууритай һургуулинууд, 2 мянган һууритай һургуулиин һаһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, 9,7 мянган һууритай клубуул ба культурын байшангууд, олон магазинууд, ажаһуудалай эмхи зургаанууд, бусад барилганууд бодхоогдохо зэргэтэй.

Үйлэдбэриин барилганууд бүри ехээр хэгдэхэ. Энэ зорилгоор 23 миллион үлүүтэй түхэриг гүрэнэй зүгһөө һомологдохо байна.

Үйлэдбэриин ба культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ хүдэлмэри дүүргэлтээр хүдөө нютагуудтахи байдал ондо ондоонууд. Сэлэнгын, Кабанскын, Хориин ба бусад зарим аймагууд культурно-ажаһуудалай барилгын түсэбые урда мэтэ мүнөөнье жэлдэ дүүргэжэ байнхай. Тиихэдэ Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Баргажанай аймагуудта энэ барилга хангалтагүйгөөр хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагта мүнөө жэлдэ социально-культурна ба ажаһуудалай барилгада 1 миллионһоо үлүү түхэриг зорюулагдахаар хараалагдаһан байгаа һаа, харин нэгэдэхи кварталай туршада соо оройдоол 109 мянган түхэриг гү, али бүхы мүнгэ зөөриин 10 шахуу процентнь ашаглагдаад байнхай. Бэшүүрэй, Хэжэнгын аймагуудта мүн лэ иимэрхүү байдалтай.

Малай байрануудые, ажахын бусад барилгануудые бодхолго гээгдэлтэй.

Колхоз, совхозуудай өөһэдэйнь мүнгэ зөөреэр барилганууд, илангаяа клубуул, һургуулинууд, һургуулиин һаһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд хүдөө нютагуудтамнай үсөөнөөр баригдана.

Иимэ байдалые ойрын саг соо хүсэдөөр заһаруулха, 1969 ондо тогтоогдоһон түсэбэй заатагүй дүүргэлтые хангаха, арадай ажахын энэ шухала һалбариин абаһан социалис уялгануудые заатагүй дүүргүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, сельскэ, аймагай, городой Советүүдэй гүйсэдкомуудай, министерствэнүүдэй, зургаануудай, тэрэшэлэн республикын Министрнүүдэй Советэй абахань шухала.

Барилгын организацинуудые кадрнуудаар хангаха, барилгашадай ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха, тэдэниие һургаха, ажалай журам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха шухала. Тиихэдээ энэ хүдэлмэриие түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэлэй талаар шухалын шухала хэмжээн гэжэ тоолохо хэрэгтэй.

Тиихэтээ хамта, барилгада индустриальна онол аргые оролдосотойгоор үргэдхэхэ, барилгын техникэ бүри һайнаар ашаглалтые хангаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үные хямдаруулха шухала байна.

Нухэд депутадууд! Партиин XXIII съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон хүдөөгэй ажалшад үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлдэ оруулха, газар тарялан болон мал ажалые бүри болбосоноор эрхилхэ, оньһожоруулгые үргэдхэхэ, хүдөө ажахын эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ үнэлэһэлэн, колхозно-совхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ талаар 1969 оной үнгэрһэн үе соо оролдосотой тэмсэлээ үргэлжэлүүлһэн байха юм.

Ороохо таряа ба тэжээл бүри элбэгээр абаха гээшэ гол асуудал зандаа үлэнэ. Энэ асуудал шиидхэлгэдэ шухала анхарал хандуулагдадаг байна. Хэмжээнүүдые абаһанай ашаар түрүүшын зарим һайн үрэ дүн туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, һүүлшын гурбан жэлэй туршада соо (1966—1968) урда тээхи гурбан (1963—1965) жэлнүүдтэй сасуулхада, колхоз, совхозуудта жэлдээ дунда зэргээр ороохо таряа хуряажа абалга 20 процентээр, хээрын сабшалангуудһаа үбһэ хуряалга — 17 процентээр, тэжээлэй корнеплод ургуулан абалта гурба дахин нэмээ.

Эдэ бүгэдэ мал ажал хүгжөөлгэдэ һайнаар нүлөөлөө. Эбэртэ бодо малай, хониной, шубуунай тоо олон болоо. Гэбэшье колхоз, совхозуудта гахайн тоо 16 процентээр хороһон байна бшуу.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада соо мяха бэлэдхэл 17, һү—33, ноохо—10 процентээр, үндэгэ—1,6 дахин нэмээ.

Гүрэнэй туһаламжада түшэглэн, республикын колхоз, совхозууд үйлэдбэриин, уһанай ажахын, культурно-ажаһуудалай барилга улам бүри ехэ хэмжээтэйгээр хэнэ, шэнэ газар элдүүрилнэ. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада соо банкын урьһаламжануудые оруулалсахада, гүрэнэй зүгһөө 150 миллион шахуу түхэриг энэ зорилгоор һомологдоһон байна.

Гэбэшье хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан зарим һайн үрэ дүнгүүдые тэмдэглэхэтээ хамта, бидэнэр горитой дутуу дундануудые, мүн бодото хүдэлмэреэ эрхилхэдээ гол анхаралаа хандуулха ёһотой шиидхэгдээгүй асуудалнуудые эли тодоор обёорон хараха зэргэтэйбди.

Бии байһан арга боломжонуудаа, мүн гүрэнэй зүгһөө үгтэһэн ехэ туһаламжые хүдөө ажахын продуктнуудые абалгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын тулада олон колхоз, совхозууд үшөөл хангалтагүйгөөр ашаглана, энэ талаар табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дутамагаар дүүргэнэ. Имагтал ороохо таряа жэлдээ дунда зэргээр ургуулан абалга табан жэлэй түсэбэй хараае зааханаар үлүүлээ.

Мяха абалгаар колхоз, совхозууд табан жэлэй даалгабаринуудһаа 6 мянган тонноор (амидын шэгнүүрээр) гү, али 13 процентээр гээгдэжэ ябана.

Эдэ бүхы баримтанууд горитойгоор һэргылүүлнэ, мүн хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо эрид шанга хэмжээнүүдые мүнөө жэлдэ абахыемнай маанадые уялгална.

Энэ хүдэлмэриин талаар шухала асуудал юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие хүгжөөхэ үндэһэ һуури болгошо ороохо таряа бүри элбэгээр ургуулжа абаха ябадал болоно. Колхоз, совхозуудай ажалшад мүнөө жэлдэ 613 мянга шахуу тонно ороохо таряа хуряажа абаха, тайлбарилан хэлэбэл, тэрэниие 1968 онойхиһоо 12 процентээр ехэ болгохо гэжэ өөһэдынгөө уялгануул соо хараалһыень һануулхые хүсэнэб. Тэрэшэлэн, хартаабха, овощ, тэжээлэй корнеплод, силосэй ургамал болон үбһэ бүри элбэгээр абаха гэжэ хараалагданхай. Мал ажалай продуктнуудые абалга, бэлэдхэлгэ горитойгоор нэмэхэ зэргэтэй.

Эдэ уялгануудаа дүүргэхын тулада колхоз, совхозууд ямар хэмжээ абанаб?

Хамагай түрүүндэ, шэнэ газар элдүүрилхэ, тарилгын хубаариие һайжаруулха, ороохото ургамалнуудай талмай 30—35 мянган гектараар нэмээхэ болоно. Тиихэдэ эгээн лэ үнэтэ ургамал болгошо шэниисын талмай 16 мянган гектараар ехэ болохо. Ороохото ба бусад ургамалнуудай тариглаһан газар дээрэ 24 мянган тонно минеральна үтэгжүүлэ, 337 мянган тонно шэбхэ таразагдаа. һалхинда үлеэлгэжэ, уһанда нуража газарай хүрьһые гэмтэлгэтэй тэмсэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд бүри үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ.

Сабшалан һайжаруулха ехэ хүдэлмэри хэгдээ: сабшалан дээрэ 375 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа, 9 мянга гаран гектар сабшалан шэбхэжүүлэгдээ, 15 мянган гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа, сабшалан болон бэлшээри хүсэд һайнаар ба зарим зэргээр һайжаруулха бусад олон хэмжээнүүд абтаа.

Мал ажалай продуктнуудые элбэгжүүлхэ хэмжээнүүд мүн лэ абтана.

Энэ һалбариин байдалые, илангаяа мяха абалгын гээгдэлтэй байһанай шалтагаануудые партиин областной комитедэй энэ жэлэй май һарада болоһон пленум шэнжэлһэн дутуунуудые усадхаха хэмжээнүүдые тодорхойлһон байгаа.

Ниитын секторэй шатаар мяха абалгые ба гүрэндэ худалдалгые 1969—1970 онуудай туршада соо 13,6 мянган тонноһоо бага бэшээр гү, али 32,3 процентээр нэмээхэ гэһэн зорилго пленумэй шиидхэбэреэр табигданхай. Республикын колхоз, совхозууд абаһан социалис уялгануудайнгаа ёһоор мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур 16 мянган тонно һү, 200 тонно ноохо, 5 миллион үндэгэ худалдаха байна.

Ехэ ба орёо зорилгонууд табигдаад байна. Эдэниие шиидхэхын тулада хүдөө ажахын бүхы ажалшад эгээн лэ ехээр хүсэлэл оролдолго гаргаха зэргэтэй. Тиихэдээ мүнөө жэлэй сагай уларилай тааруугүй байһые хараадаа абаха хэрэгтэй.

Метеорологическа албанай тухайламжануудһаа хаража үзэхэдэ, мүнөө жэлэй зун халуун ба гандуу байхa. Энэ хадаа нэмэлтэ хэмжээнүүдые удааруулангүй абаха, һайн ургаса хуряахын, малаа гарзалуулхагүй, тэрэнэй ашаг шэмые доошолуулхагүйн тулада манайда бии байһан бүхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, арга боломжонуудые ган гасууртай тэмсэхын тулада хэрэглэхэ эрилтэ табина. Нүхэр Пивоваровай тусгаар тэмдэглэһэнэй ёһоор, эдэ хэмжээнүүдэй эгээн шухаланууднь сабшалан халалангаа уһалха, холын ба хадын бэлшээринүүдые, ой соогуурхи участогуудые малаа адуулжа таргалуулхын тулада бүри үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, тэрэшэлэн тэжээл бэлэдхэхэ кампанида хаһа саг соонь бэлдэхэ ба эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадал болоно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, фермэнүүдэй ажал оньһожоруулха хүдэлмэриие шууд сэхээр, бодолтойгоор үргэлжэлүүлхэ, газар тарялангай ба мал ажалай продукциин өөрынь үные хямдаруулхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ шухала.

Худалдаа наймаанай, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын, культурын, элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие элидхэлшэ шэнжэлжэ орoo.

Республикын худалдаа наймаанай предприятинууд эд бараа худалдаха таба һарынгаа түсэбые дүүргээ гээд тэрэ хэлээ.

Тиихэтээ хамта гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ бэрхэшээлнүүд, дутуу дундануул үшөөл олон. Жэшээлхэдэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 21 потребсоюзай ба райпогой хахадһаа олониинь наймаа хэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Худалдаа наймаа эрхилхэ түрүү аргануул — хүн зоной эд бараа өөрөө шэлэжэ абалга, эд бараа айлнуудай гэртэнь абаашажа худалдалга гэхэ мэтэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Худалдаа наймаанай предприятинуудые бариха талаар абтаһан социалис уялганууд үшөөл дутамагаар дүүргэгдэжэ байнхай.

Республикын худалдаа наймаанай министерство, Буркоопсоюзай правлени, худалдаа наймаанай бусад организацинууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ бүри ехээр һонирхолог, хүн зоной хэрэглэмжые улам һайнаар шэнжэлэн мэдэлэг, эд бараанай нөөсые хүсэлдүүлхэ байлгатай холбоотой асуудалнуудые бүри шадамараар шиидхэдэг болохонь шухала байна.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха түсэбүүдээ олон ушарта дүүргэдэггүй, эдэ эд бараануудые бүри элбэгээр гаргаха, түхэл янзыень олон болгохо талаар зохихо оролдолго ба үүсхэл гаргадаггүй манай промышленна предприятинуудта эрилтэ хэхэ бидэнэр мүн лэ эрхэтэйбди. Энэ хадаа хамагай түрүүндэ «Забайкаллес» комбинатта, нютагай промышленностиин министерствэдэ, түлишын промышленностиин управленидэ, союзна, союзно-республиканска, нютагай мэдэлэй хэдэ хэдэн бусад предприятинуудта хамаадана.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалсадаг промышленна предприятинуудай бүхы хүтэлбэрилэгшэд эдэ эд бараа гаргалга бусад бүхы түхэлэй продукци гаргаһан шэнги мүн лэ шухала удха шанартай гэжэ ойлгохо зэргэтэй.

Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд энэ жэлдэ абтаа. Республикын арадай ажахын бусад һалбаринуудта орходоо тус һалбари бүри түргэнөөр хүгжэжэл байһаар.

Гэбэшье ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудай хүдэлмэри хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые мүнөөдөө үшөөл дутамагаар хангана. Баргажанай, Баунтын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Түнхэнэй аймагуудтахи ажаһуудалай талаар хангалгын комбинадууд энэ жэлдэ илангаяа муугаар хүдэлжэ, хангалгын хүдэлмэриин хэмжээе нёдондонойхиһоо бага болгожорхёо.

Ажаһуудалай талаар хангалгын түсэбые предприяти бүхэнэй заабол дүүргэлгые, ажал эмхидхэлгые эрид ехээр һайжаруулгые, хэгдэдэг хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлгые хангаха талаар хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха министерство, аймагуудай ба городской Советүүдэй гүйсэдкомуудай нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахань шухала болоно.

Гусиноозерск ба Закаменск городуудта химическэ сэбэрлэлгын фабрикануудые, Хяагта городто химическэ сэбэрлэлгын цехые, Петропавловка тосхондо ажаһуудалай талаар хангалгын комбинадые, Улаан-Үдэ городто техническэ хангалгын комбинадые, тэрэшэлэн хүн зоной захилаар хубсаһа оёхо оньһожоруулагдаһан мастерскойе, модын байшангые барижа дүүргэхэ, ашаглалгада үгэхэ гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

Ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудта ажаллаха кадрнуудые бэлдэхэ хүдэлмэри оролдосотойгоор үргэлжэлүүлхэ, хангалгын хүдэлмэридэ ниитэ эрдэмэй һургуулинуудые дүүргэһэн залуушуулые үргэнөөр хабаадуулха шухала.

Нухэд депутадууд! Арадай гэгээрэлэй талаар арбан жэлэй бүтэдэ ниитын уялгата һуралсалда дамжан оролгые бэелүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудта, һургуулинуудай материально-техническэ базые бэхижүүлгэдэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруултада гол анхарал хандуулагдаа.

1968—1969 онуудай һуралсалай жэлдэ гүрэнэй һомолһон мүнгөөр, колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай мүнгэ зөөреэр юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай 8 мянган һурагшын һууритай 38 байшан, 28 һургуулиин интернат, хүүгэдэй 12 саад ба ясли, багшанарай байха 150 квартира, бусад хэдэн барилганууд бодхогдоо.

Бүтэдэ ниитын уялгата һуралсал тухай Хуулиие дүүргэлгэдэ, һурагшадай һургуули хаялгые зайсуулгада сельскэ, поселково, аймагуудай болон городуудай Советүүдэй, арадай гэгээрэлэй органуудай зүгһөө бүри ехээр анхарал хандуулагдадаг болоо.

Тиихэтээ хамта, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай, тэрэнтэлэн дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдэй хүдэлмэридэ, профессиональна һуралсал эмхидхэлгэдэ хэдэ хэдэн горитой дутуунууд үшөө бии. Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта һурагшадые абаха түсэб энэ һуралсалай жэлдэ дутуу дүүргэгдээ. Хоёрдохи жэлдээ нэгэ класста дахин үлэгшэд олон.

Баргажанай, Зэдын, Захааминай, Хяагтын аймагуудта бүтэдэ ниитын уялгата һуралсал тухай Хуули һулаар дүүргэгдэнэ.

Гэгээрэлэй министерство, арадай гэгээрэлэй нютагуудтахи органууд, тэрэшэлэн сельскэ, аймагуудай, городуудай Советүүд эдэ дутуунуудые шууд сэхээр усадхаха, мүн һуралсалай ба хүүгэдые хүмүүжүүлгын шанар дээшэлүүлгэдэ, хоёрдохи жэлдээ нэгэ класста үлэдэгые зайсуулгада гол анхаралаа хандуулха, үхибүүдые хүсэдөөр һуралсалда хабаадуулгые, тэрэшэлэн дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулые ажалда оруулалгые хангаха зэргэтэй.

Бүтэдэ ниитын уялгата дунда һуралсалда оролготой дашарамдуулан, һургуулинуудай, һургуулиин интернадуудай, багшанарай байха байрын барилгануудые түргэдхэхэ, һургуулинуудые мүнөө үе сагай түхеэрэлгэнүүдээр, һуралсалай-харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр хангаха шухала. Тиихэдээ хүдөөгэй һургуулинуудта тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр городой һургуулинуудта орходоо олон талаараа гээгдэлтэй байна бшуу.

Бүхы орон доторхи шэнги республика соо хүн зониие медицинскэ талаар хангалга жэлһээ жэлдэ һайжарна, ажалшадай элүүрые хамгаалха тухай сат үргэлжын оролдолго гаргагдана.

Мүнөө үедэ республикын эмнэлгын эмхи зургаануул хамта дээрээ 9 мянга шахуу оронтой больницанууд болон санаторинуудтай. Мүнөө жэлдэ үшөө 255 оронтой больницанууд баригдахаар хараалагданхай.

Республикын медицинскэ училищинууд дунда эрдэмтэй 500 гаран мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаха, тэдэнэй олониинь хүдөөгэй аргаламжа-һэргылэмжын эмхи зургаанууд та хүдэлхын тулада эльгээгдэхэ юм.

Үбшэниие һэргылхэ, эмн…
гын хэмжээ ябуулгануудые…
хэ талаар, үйлэдбэри дээрэ…
талгатай тэмсэхэ талаар ех…
мэри хэгдэнэ.

Тиигэбэшье ажалшадай…
хамгаалха хүдэлмэридэ д…
үшөөл олон. Капитальна ху…
һомологдоһон мүнгэ зөөри…
ашаглагданагүй. 1969 оной…
1 миллион 590 мянган түх…
хэрэгтэ һомологдоһон байгаа…
бан һарын туршада соо тэрэ…
доол 470 мянган түхэригын…
30 процентнь ашаглагдаа…
районно больницын, Улаа…
родтохи поликлиникын бари…
унжагайрна, Улаан-Үдэ го…
родской больницын, Буряад…
ленинн «Медтехника» гэжэ…
скойн барилга мүнөө хүрэ…
лээгүй байһаар. Аптекэнү…
шангуудые барилга ханга…

Элүүрые хамгаалгын ми…
халаа томо, тусхай мэргэ…
һон эмнэлгын зургаануу…
болгохо талаар бүри эрш…
жээнүүдые абаха, хүн зо…
цинскэ талаар хангалгые…
гые туйлаха зэргэтэй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 1…
лэй ойе эрхим хэрэгүүдээ…
культурын ба наукын хү…
шэд, манай оюун бэлиг…
генци эомэлзэнэ. Энэ га…
үдэрые угтаха бэлэдхэл х…
дэнэр культурын эмхи…
дай ажал ябуулгые на…
ажалшадые коммунис ёһоо…
жүүлхэ хүдэлмэри һайжар…
жээнүүдые абана, шэнэ…
дые бүтээнэ.

Хоца Намсараевай нэрэ…
ряадай драмын театр Мос…
оной июнь һарада урал ш…
харуулхаяа байна. Энэ хад…
ликын соёл культурын а…
ехэ ушар, Буряадай искус…
ритойхон шалгалта боло…
байна.

Культурын ордонууд, …
библиотекэнүүд, музейнүүд…
хүгжэмэй һургуулинууд бо…
тивна түхеэрэлгэнүүдэй то…
жэл ерэхэ тудам олон бол…
даг. Гэхэтэй хамта ажалш…
мунис ёһоор хүмүүжүүл…
оюун бодолой баялигые…
талаар бии байһан ехэ ар…
жонуудые культурын эмх…
нууд үшөөл дутамагаар хэр…
жэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зарим, жэшээлхэдэ, Ба…
Хэжэнгын, Прибайкалиин…
та культурын эмхи зур…
бариха талаар зохихо …
абтанагүй. Илангаяа хү…
гуудта эдэ эмхи зургаану…
жэлтэй кадрнуудаар ханг…
далнууд хүсэдөөр ш…
байһаар. Хүн зониие ки…
галгын, номой худалдаа на…
хидхэлгын, «Союзпечать…
зургаануудай хүдэлмэри…
нуул тухай зүб зүйтэй…
нууд үшөөл олоор хэгдаж…

Соёл сурталай-хүмүү…
культурно-гэгээрэлэй х…
түхэл маяг ба онол арг…
шадань һайжаруулха, эдэ…
гаануудай материально-т…
базые бэхижүүлхэ үргэ…
культурын эмхи зургаану…
ленинскэ ойдо бэлэдхэл…

Театрнууд, клубууд, б…
нүүд, музейнүүд болон ста…
хүдэлмэриие һайжаруулх…
да эдэ арга боломжонууд…
хэрэглэхэ, тэдэнэй хүдэлм…
хые шууд һайжаруулха ш…

Нютагай Советүүдэй з…
тухай, ойн урда тээхи жэл…
даалгабаринуудые ба соци…
ганнуудые дүүргэхын түлөө…
тэдэнэй дүүргэхэ үүргэ…
элидхэлшэ саашалаа тогто…

Нютагай Советүүдэй һа…
һон һунгалтаһаа хойшо С…
хүдэлмэри саашадань һайж…
таарамжатай шэнэ эрхэ б…
болоо, олон аймагай, сельс…
ково ба городской Совет…
гөө ажал ябуулгые элэбхит…
ажалшадай дунда эмхидх…
мүүжүүлгын ехэ хүдэлм…
В. И. Ленинэй түрэһөөр 1…
ойе эрхимээр угтахын тү…
дуудай, районуудай, ай…
сельскэ, сомонуудай ба п…
Советүүд мүрысөөндэ эл…
гээд хабаадалсана.

Гэбэшье хэдэ хэдэн нюта…
дүүд мүрысөөнэй гурим…
түлөө үшөөл һулаар тэмсэ…
газарнуудые бэлбосон тү…
гохо, нютагай бюджеты…
сэдхэхэ тушаа бага анха…
дуулна.

Нютагай Советүүд, тэдэн…
комууд энээндэ горитой анх…
дуулха, ажахын ба культу…
гуулалтые хүтэлбэрилхэ…
өөһэдтөө олгоглоһон эрхэ…
тые үргэнөөр хэрэглэхэ зэрг…

* * *

Нухэд депутадууд! гай…
үдэр — В. И. Ленинэй түрэ…
жэлэй ой хүрэтэр оройдоо…
ра үлэбэ. Энэ түүхэтэ үе…
шарамдуулан, совет арада…
даа партиин Центральна…
өөрынгөө тогтоол соо нигэ…
лээ һэн. Совет арадай үү…
дажа байһан ажахын ба к…
байгуулалтын асари ехэ ту…
дүүргэлтэдэ гол анхарала…
ха, партиин XXIII съезды…
бэринүүдээр табигдаһан з…
ска. социально-политичес…
сурталай шухала зорил…
шиидхэлгэдэ гол хүсэлэл…
зорюулха гээшэ ажалшадай…
вождь ба багшын түрэһөөр 1…
лэй ойе тэмдэглэхэ эрхим…
лоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутадууд З. И. Астрихинская (зүүн гарһаа), З. Ш. Шоймполова, Д. Д. Данзанова, Ц. А. Гунтыпова, Ц. Э. Цыренова, О. У. Аюшеева, Ш. Л. Цыремпилова гэгшэд сессиин заседаниин үедэ хөөрэлдэжэ байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

...ЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ УЛАМ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын Верховно Соведэй депутадууд В. Ф. Хороших (зүүн гарhаа), П. Л. Борисова, Л. М. Кузнецова.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

...тушаа Улаан-Үдэ городой ...а hунгуулиин округhоо **В. Г. Бирюков** түрүүшын ...

...н-Үдэ городой промышл..., барилгын, транспортын ...ай hалбаринуудай хүдэл... В. И. Ленинэй түрэhөөр ... ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр ...лөө бэлдэхэ зуураа,— В. Г. Бирюков хэлэнэ,— ...й жэлэй түсэб декабриин ...н жэлэй бүхы даалгабари ... ноябриин 7 хүрэтэр дүүр... социалис уялга абанхай. ...ёо лаб бэелүүлхын тула... хүтэлбэрилэгшэд, партий... шитын бусад организаци... ...дхэлэй, хүмүүжүүлгын ...лмэри ябуулна.

... промышленностиие хүг... hарын түсэб 100,4 про... ...гдээ. Түсэбөөр хараалаг... ...лүүр 1 млн. 65 мянган ... продукци бүтээгдээ. Ху... ... продукциин хэмжээн ...hоо 8,5 процентээр дээ... ...лай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ... 100,5 процент дүүргэг... ...риятинуудай олзо оршо... ...иин 1-нэй байдалаар тү... ...болон экономическа урма... ...нэ гуримда городой 31 ... шэлжэн ороо. Энэ пред... ... промышленна бүхы про... ...1 процентые үгэнэ.

...ой гэр hуудалай хэрэг... ...агын городой предприя... ...ёбөө мүн үлүүлээ, нё... ...ю орходоо 33,3 процен... ...ын хүдэлмэри ехэдхөө.

... тус сесси дээрэ дутуу ... шиидхэгдээгүй асуудал... ...аа хэлсэхэ, тодорхой тот... ...о зүбшэн абаха зэргэтэй... нүхэр В. Г. Бирюков хэ... ...ой промышленна пред... ...а, барилгын эмхинүүдтэ ...эгүй арга боломжонуу... ...а, шэнэ техникэ, техно... ...рүүлхэ, кадрнуудай мэргэ... ...ари дээшэлүүлхэ, эмхид... ...үжүүлгын хүдэлмэри на... hайжаруулха тухай тодор... ...нууд дээрэ тогтобо.

...тэй, орёо хүдэлмэри онь... ...бүтээсэ ехэтэй шэнэ ...эрүүлэн түргөөр ашагла... технологи шудалха, кадр... ...рэжэл дээшэлүүлхэ—эдэ ...дые шиидхэхэ гэээшэ мү... ...хала болоод байна. Энэ hайнаар табижа, зүбөөр ...айhан газартал амжалта ... гэжэ түрүү предприяти... ...нэ харуулна.

...ра үшөөл олохон пред... ... хуушанайнтаа янзаар ...ангаяа хүдэлмэриин саг ...тайгаар хэрэглэхэ, ажал... ...хэл, журам hайжаруу... ...рид хэмжээнүүд абтана... ...арhаа хүнүүдэй хүдэлмэ... ...ка оношо, ажалhаа та... ... hүүлэй үедэ олоноржо ...ёнлю городой промыш... ...едприятинуудта хүнүүдэй ...алтагаангүйгөөр ажалдаа ...жомдоhон дээрэhээ 16 ...р хаягдаhан гэхэ гү, ...рбан миллион түхэригтэй ...нэжэ гаргаха ажал хэг... ...рhэн байна.

... ажаhуудалай хэрэглэм... ...тын министерствын пред... ...ай хангалтагүйгөөр хү... ...оложо, ажалшадай урма ...жал хэрэгынь урагшагүй... ... алдуугүй. Тиимэhээ про... ...үйлэдбэриин түсэбэй дүүр... ...ее хангалгын эмхи зур... ...харюусаха зэргэтэй.

... ажалшадые түлишэ, тү... ...алдуулжа байhан түли... ...вленииие (начальнигынь ...ннюв), сагаан эдеэ ху... ...hаанда элбэгээр гаргаха ...муса бэелүүлжэ байhан ...мышленностиин управле... ...ьнигынь нүхэр Дамбуев), ...ска бусад организаци... ...хэр В. Г. Бирюков эрид ... тэдэндэ зохихо хэмжээ ...тэй туhаламжа хүргэхы... ...ауудэй Соведтэ хандаа.

... аймагай ажалшад В. И. ...рэhөөр 100 жэлэй түү... ...рэтэй түрэтэйгөөр угта... ... социалис мүрысөөнтэ ... эршэмтэйгээр хүдэлжэ ...

... жэлэй таба hарын тур... ...н малай гарзалха ябадал ... бага болоо. Түл абалга ...айхиhаа жэшээгүй hайн ...тэ бэдю малай амидын ...элэй сагта яhала нэмээ. ...ай нёдондо жэлэйхитэй ...,5550 центнерээр дээшэ... ...үйлэдбэрилгэшье hайн.

... зарим ажахынууд мяха ...малгаар жэлэйнгээ тү... ...тэй байhаар. Энэ талаар «Дружба», Калинина нэ... ...лхозуул, Охин Булагай ... гээгдэлтэй. Хэрбээ ху... ... хүдэлмэреэ боломжотой ...бүулжа, малшадай дунда ...рысөө үргэнөөр эмхидхэ... ...тагдалаа усадхажа боло... ...бал түсэбтэ табан жэлэй ...өөр жэлэй турша соо ур... ... зорилгоёо дүүргэжэ, гү... ... тонно мяха үлүү худал... ...боломжотой...и гэжэ элир... ...энтэй хамта малай тоо ...рүүлха шухала. Ойрын ..., Дзержинскиин нэрэм-

жэтэ совхозуудта, «Победа», «Рассвет» колхозуудта гахайн ехэхэн фермэнүүд баригдажа, 25—30 мянган центнер мяха үгэжэ байха аргатай. Бүхы колхоз, совхозуудта эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүрые дээшэлүүлхэ тусхай гүүртэнүүд бии болгогдоhой. 1970 оной январь hарала тушаагдаха бодо мал энэ жэлэй сентябриин 15-hаа эхилжэ шахагдахань. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозойхидой дүй дуршэл hайн жэшээ харуулна. Дулаан байрала байлгаад, урданайхидань адлихан үбhэ тэжээл үгэхэдэнь, үдэр соо 1000—1200 граммаар намар, үбэлэй сагта амидынь шэгнүүр дээшэлжэ байгаа. Энэ дүй дуршэлыень аймагайнтаа бүхы ажахынуудта нэбтэрүүлхээр хараалаанхайбди.

Ган гасуур жэлэй болохо байhаниинь хэндэшье мэдээжэ. Манай Бэшүүрэй аймагта 9 hарын турша соо оройдоол 54 мм. шииг нойтон ороо. Гэбэшье партийно-советскэ органуууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, механизаторнууд ган гасууртай тэмсэл хэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ барилгын хүдэлмэри хурдан далайсатайгаар ябана. СМУ-4 гэhэн барилгын организаци хаанаашье хүрэнэгүй. Энэ организациин хэхэ хүдэлмэриин хахадые шахуу колхоз, совхозууд хэдэг. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр өөhэдынь мэргэжэлтэдтэй, барилгын материалнуудтай ошуу. Гэбэшье шифер, хадааhан, цемент гэхэ мэтэ материалнуудаар үргэлжэ дутаалдагдана. Министрнүүдэй Совет туhаламжа үзүүлхэ аабза гэжэ найданабди,—гэжэ депутат, партиин Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. А. Калашников** хэлэбэ.

— Үйлэдбэриин түсэб даалгабаринуудые бэелүүлхэ, улад зоной ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үргэнээтэ ажалшадые алсуулхэ хүсэтэ арга нүхэсал хадаа бүтэдэ арадай социалис мүрысөөн,—гээд депутат **Л. С. Асеев** үгээ эхилбэ.— Ажалшадай түрүү дүй дуршэл халуунаар дэмжэхэ, үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлхые ходоодо оролдохо тушаа В. И. Ленинэй захиhан заабариин болотоор бэелүүлэгдэжэ байhаниинь мүнөө улам үргэнөөр дэлгэржэ байгаа коммунис ажалай түлөө олониитын хүдэлөөн харуулна. Манай республика дотор 223 600 хүн социалис мүрысөөндэ хабаадана, тэдэнэрэй 124900-нь коммунис ажалай түлөө тэмсэнэ. 52 мянган хүдэлмэришэд, таряашад, бусад хүдэлмэрилэгшэд, 1654 бригада, 2659 цех, участок, фермэнүүд, 43 предприяти коммунис ажалай ударник, коллектив гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Үргэн ажалшадай патриотическа хүдэлөөндэ улад зониие улам олоор хабаадуулха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари, бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түрүүшүүлые моральна, материальна талаар урмашуулха тодорхой хэмжээ ябуулганууд тушаа оратор дэлгэрэнгыгээр тоггон хэлэбэ.

Бүхы коллективые урдаа табиhан зорилгоёо эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ ябадалда зондо ойлгосотой, тодорхой хараа түсэб ехэ удха шанартай. Шэнэ оньhон түхеэрэлгэнүүдые түргөөр гүйсэд ашаглаадаг болохо гэhэн уряал прибор-бүтээлгын заводой коллективэй урда табигдажа, ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа. Заводойхидой хүсэл оролдолгын аша харагдаадхёо. Продукци гаргаха түсэб жэгдэ hайнаар hара, квартал бүхэндэ дүүргэгдэнэ. hарын түрүүшын арбан хоногто продукци үйлэдбэрилхэ hарын түсэб нёдондо миил 10—15 процент дүүргэгдэдэг байгаа hаа, мүнөө 27—30 процентдэ хүргэгдэнэ. Заводой зарим участогууд продукциингаа 95—98 процентые эрхим шанартайгаар түрүүн тушаалгаараа абхуулна. Мүрысөөнэй дүн заводто үдэр бүри гаргагдана. Энэ заншал предприятиин жэгдэ hайнаар хүдэлжэ, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ ябадалда нилээдгүй туhатай түлхисэ болоно.

Хүдэлмэриин сагай минута бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ гэhэн гол зорилго авиационно заводой хүдэлмэришэд урдаа табяад, энэ талаар ниитын харалта-конкурс соносхоо. Тэрэнэй эсэстэ ажалай саг алмаха, арьбалха тушаа 3,5 мянган дурадхал hанамжанууд ороо, 3 мянганиинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлдээ 82 мянган түхэриг алмаха арга олгогдоо, нэгэ зүйл бүтээн гаргаха хэрэгтэ 338 часай хүдэлмэри хороогдоо. Үйлэдбэриин культурые дээшэлүүлхэ талаар олон хэмжээнүүд абтаа. Газированно уhанай автомадууд тоdхогдоо. 50 хүнэй нэгэ доро амарха профилактори нээгдээ, столово, буфет, павильонууд олошороо.

Авиазаводойхид Эрхүүгэй машина бүтээлгын заводойхидтой социалис мүрысөөнэй договортой, бэе бэеынгээ социалис уялгануудые шалгалсажа, техническэ мэдээсэлнүүдээ андалдажа, али алинайнгаа үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадалда горитой туhа дэмжэлгэ абалсана.

Ондо ондоо предприятинуудтай аад, адлирхуу үйлэдбэритэй цех, участогуудай хоорондоо мүрысэхэ тухай договор баталалга, мэргэжэлтэдэй конкурснуудые соносхохо тухай договор баталалга, мэргэжэлтэдэй конкурснуудые соносхохо ябадалнууд, «Эрхим мэргэжэлтэн», «Ленинскэ ойн баярай залуурша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл гэхэшэлэн шэнэ түхэл маягтай олоной үүсхэлтэ хэрэгүүд республикадамнай hүүлэй үедэ улам үргэнөөр дэлгэрнэ.

«Эрхим мэргэжэлтэн» гэhэн нэрэ зэргын түлөө «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд илангаяа эдэбхитэйгээр тэмсэнэд. Ажалшадай энэ hайн hайхан эрмэлзэлээ бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэнь заводой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд тодорхой туhаламжа үзүүлнэ. Заводой 200—300 хүдэлмэришэд жэл бүри мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ hуралсал гарана, шэнэ мэргэжэлтэй болоно. Заводой 43 хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Түрүүшүүлые алдар солын дэбтэртэ бэшэхэ, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөхэ, ханын газетэдэ толилхо мэтээр алдар сууеьгынь тэмдэглэхэтэсэ нэгэн доро материальна талаар урмашуулха гэээшэ ехэ удхатай байhыень «Теплоприбор» заводойхидой жэшээ дээрэhээ харамаар. «Эрхим мэргэжэлтэ» гэhэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөндэ нэгэдэхеэ илаhан хүдэлмэришэндэ 20 түхэриг, хоёрдохёо—25, гурбадахяа—30 түхэриг мүнгэн шан барюулагдадаг юм. «Ленинэй ойн баярай залуурша», гэhэн нэрэ зэргэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгаhан хүдэлмэришэдтэ, коммунис ажалай ударник гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй хүнүүдтэ үгтэдэг. Иимэ нэрэдэ хүртэhэн нүхэдтэ мүнгэн шагнал, 13-дахи салин дүүрэн хэмжээгээр барюулагдадаг байна.

Социалис мүрысөө ашаг үрэ ехэтэйгээр, hонирхолтой үүсхэлтэйгээр эмхидхэдэг жэшээнүүд мүн барилгын, хүдөө ажахын болоод, бусад предприяти, эмхи зургаануудта бии гэжэ нүхэр Асеев тэмдэглэхэ зуураа, үшөөл шиидхэгдээгүй байhан асуудалнууд, дутагдалнууд, тэдэниие усадхаха тодорхой хэмжээнүүд тушаа үгынгөө түгэсхэлдэ тогтобо.

— Сэлэнгын аймагай ажалшад түсэбтэ табан жэлые болзорhоонь урид дүүргэхэ, даалгабариhаа гадуур горитойхон продукци үйлэдбэрилхэ тушаа тодорхой социалис уялгануудые абанхай—гээд, Галуута-Нуурай шахтын шулуу нүүрhэ малтагшадай бригадир, депутат **П. В. Балалаешников** хэлэбэ.— Байгша оной түсэб товарна продукцяар декабриин 26-да дүүргэхэ, даалгабариhаа гадуур 590 мянган түхэригэй эд хэрэгсэлнүүдые худалдаха, тэрэ тоодо 3 мянган тонно шулуу нүүрhэ, 3500 кубометр барилгын модо, 90 мянган түхэригэй оёhон хубсаhа, 250 центнер тоhо үгэхөөр хараалнад. Үнгэрhэн таба hарын дүн дээрэhээ абажа харахада, аймагнай юрэнхы дээрээ промышленностиин товарна продукци худалдаха түсэбөө 107 процент бэелүүлээ. Түрүү предприятинуудай зэргэдэ Галуута-Нуурай леспромхоз, Сэлэн-Дүүмын механическа завод, оёдолой фабрика болон бусад предприятинуудороно.

Туйлаhан амжалтанууд тушаа эндэ хэлэhэнэй үлүү ха, юундэб гэхэдэ, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутагдалнууд манда үшөөл олон. Манай Галуута-Нуурай шахтоуправлени таба hарынгаа түсэб дүүргээгүй. Газар доорhоо нүүрhэ малтаха даалгабари hүүлэй хэдэн жэлэй туршада бэелүүлэгдэнэгүй. Эндэ олон шалтагаанууд бии. Ажалай эмхидхэлэй, жаяг журамай hулаhаа, нүүрhэ малталаг оньhо техникын хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэдэг ябадалhаа болоод, шахтоуправлениинхидэй өөhэдынь муса хүдэлhэн шалтагаануудhаа гээгдэл ушарна гэжэ хэлэхэтээ хамта, үшөө ондоо дутагдалнууд тушаа тоггоотой.

Шулуу нүүрhэ нэмэл аргаар малтадаг Холбоолжоной уурхай түсэбэй ехэнхи хубиин дүүргэлтэ даадаг. Тэндэ хүдэлдэг коллектив урдаа табиhан зорилгоёо яhалал амжалтатайгаар дүүргэдэг. Зүгөөр hүүлэй үедэ автомашинануудай олоор эбдэрдэг ушарhаа бэрхэшээлнүүдтэй ушарнабди. Шулуу нүүрhэ зөөдэг самосвалнуудай орой хахадынь лэ рейсдэ гарана, бэшэниинь хуушаржа эбдэрhэн, запчастьнуудай үгы дээрэhээ миил байдаг. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй зургаануудта шахтоуправлениин зүгhөө хэлдэhэн захяанууд огто дүүргэгдэнэгүй. Республикын Министрнүүдэй Совет «КРАЗ» түхэлэй автомашинануудай частьнуудые, шэнэ автомобильнуудые абаха таладамнай туhаламжа үзүүлхэ бэзэ гэжэ найданабди. Холбоолжоной уурхайhаа мүнөөнэй хэмжээнhээ hураггүй ехэ нүүрhэ малтаха арга бии. Гаргагдаhан нүүрhэ hаадгүй шэрэхэ автотранспортын бии байбал, мүнөө баригдажа байhан түмэр харгын түргөөр бүтээгдэбэл, ажалай бүтээсэ хэдэн дахин дээшэлүүлэгдэхэ hэм. Тиимэhээ манда шухаг болоhон транспортын асуудал шиидхэлгые саашань удаарuулжа яашье болохогүй.

Гусиноозерск городто болоод, хүдөө бусад hууринтосхонуудта барилгын хүдэлмэри ехээр унжагайрна. Сэлэнгын аймагта бэеэ дааhан барилгын эмхиин үгы дээрэhээ иимэ байдал ушарна гэжэ Балалаешников хэлэхэ зуураа, hаяын сагта Сэлэнгэдэ тусгаар СМУ тоггоохо тухай дурадхаба.

— Үйлэдбэриин, соёл культурын, гэр байрын шэнэ барилгада мүнгэ hомололго жэлhээ жэлдэ улам ехэ болоно. Түсэбөөр хараалагдаhан болоор соо, hайн шанартайгаар шэнэ барилга бүтээхын тулада республикымнай барилгын эмхинүүд яhала оролдоно. Тэдэнэй дундаhаа эгээл ехэнь болохо Бурядай барилгын управлени үнгэрhэн таба hарын туршада даалгабарла 105 процент дүүргээ гэхэ гү, али 12 миллион үлүүтэй түхэригэй барилга хээ. Жэлэй дүүрэтэр 37 миллион түхэригэй шэнэ барилга бодхогдохоор хараалагдана гэхэ гү, али нёдондонойхитой сасуулбал. 20 процентээр нэмэхэ юм. Энэ жэшээгээр 1975 он хүрэтэр барилгын хэмжээн хоёр дахин ехэ болохоор хараалагдана. Тиимэhээ барилгын эмхинүүдэй материальна бааза эртээнhээ үргэдхэхэ шухала, — гэжэ депутат **К. А. Восканянц** хэлэбэ.

Гэхэ зуура жэлдээ 100 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрые бариха хүсэ шадалтай гэр барилгын комбинадые ашаглалгада саг соонь үгэхэ тухай яhалал хэлсэдэг, үсөөн бэшэ шиидхэбэринүүдые гаргадагшье hаамнай, тэрэнэй барилгын ябаса хангалтагүй байhаар. Барилгын материалнуудые бүтээхэ олдоо шэнэ барилганууд хараалагдаhан аад, тэдэнэй проектнэ документнүүдые табиха хүдэлмэри хэлэшэгүйгөөр унжагайрна гэжэ Восканянц шүүмжэлнэ.

Хүдөөгэй барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэри тушаа депутат **Н. И. Малыгин** өөрынгөө үгэ соо тоггоhон байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагта «Бурятцелинстрой» трестын, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй, Буркоопсоюзай СМУ-гай таhаг, участогууд барилга хэхэ зорилготой аад, харин тэрэнээ тон муса дүүргэнэ. Жэшээлэн дурдахада, «Бурятцелинстройн» СМУ-4 дүрбэдэхи жэлээ Мухар-Шэбэр тосхондо баня-прачечна барина, Суулгын совхоздо клубай барилга үни хала эхилээд, орхижорхёо.

Хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй аймагай холбооной магазинууд хуушаржа, унаха болоо. Тэдэ Буркоопсоюзай барилгашадта энээн тушаа хэдэнтэ бэшэ hануулга хэгдэбэшье, урагша абтанагүй. Колхозууд хоорондын барилгын аймагай эмхи бахал олон дутуу дунданuудтай. Мухар-Шэбэрэй аймагта шэнэ барилгын ябаса тухай асуудал республикын Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табижа, эрид хэмжээ абахаар гэжэ hанамаар.

Захааминай аймагай Дүтэлүүрэй hунгуулиин округhоо депутат **Д. Д. Дамчеева** ендэртэ гараба.

— Ерэхэ hуралсалай жэлhээ республикымнай эхин шатын классууд шэнэ программаар hуралсажа эхилхэнь. Нэгэдэхи классуудые шэнэ программаар hургажа эхилхэ талаар багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт, арадай гэгээрэлэй органууд бэлэдхэлэй горитойхон хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Ород ба буряад хэлээр шэнэ программа табигдажа, тусхай ном болоожо барлагдаа. Мүнөө багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институтда эхин классуудай бүхы багшанар 3 неделиин бэлэдхэл гаража байна.

1970 онhоо эхилжэ, бүхы дүрбэн жэлэй hургуулинууд предметнэ hуралсалда оруулагдаха юм. Энэ талаар 8 жэлэй болон дунда hургуулинууд hайн байдалда үлэхэ. Харин 4-дэхи классуудта хүндэшэг болохо Дүтын 8 жэлэй, 10 жэлэй hургуулинуудтай нэгэдхэбэл, таарамжатайда тоологдоно. Гэбэшье интернадуудай дутамаг дээрэhээ энэ асуудал манай республика дотор 1971 он болотор хойшолуулагдаа. Мүнөө үедэ 16 мянган hурагшад интернат үгы. «hургуулиин интернадуудые республика дотороо олоор бариха» гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ жэлэй январь hара соо абаhан тоггоол муса дүүргэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, 1969 оной туршада Санагын hургуулиин дэргэдэ интернат баригдаха ёhотой аад, мүнөө болотор юуншье хэгдээгүй байhаар.

hургуулиин байшангуудые бариха болоходо, барилгын материалаар, машинаар ходо дуталдадагбди. hургуули бүхэн мебелеэр муса хангагдана. 900 hурагшатай hурагшад 8 жэлэй hургуулиин байшан Закаменск городто бии нэрэтэй аад, хуушаржа, унаха болонхой. Баhал иимэ байдалда Үлэгшэнэй, Хуртагын hургуулинууд оронхой.

Ажалшадай хүхюу сэнгэлгээр амарха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Гэбэшье энэ асуудалда хайша хэрэгээр хандагдана. Манай аймагта олон тоото эм домто аршаан бии. Путёвкогүйгөөр, айлда байжа хүн зон амарна. Медицинскэ харууhан гэжэ ороймдоо үгы. Эндэ амаралтын тэрнүүдые бариха саг тулаа.

Түсэбтэ табан жэлые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөндэ республикын түмэр замшадай эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байhан тухай депутат **А. А. Кванталиани** хэлэбэ. Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив үнгэрөөшэ жэлдэ ашаа зөөхэ түсэбөө декабриин 1-дэ дүүргэhэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха даалгабаряа мүн үлүүлhэн амжалтатай. Хараалагдаhанhаа 2,5 миллион түхэриг үлүүтэй сэбэр олзо оруулагдаа. Бүхы жэлэй туршада бүтээсэтэйгээр ажаллаhан, нягта hайн журамтай ябаhан хүдэлмэришэдтэ олзо оршоhоо хубаалдажа, арбан гурбадахи салин түрүүшынхеэ үгтөө.

Үнгэрөөшэ үбэлэй шэмэрүүн хүйтэнэй бэрхэшээл тэсэмгэйгээр дабан, таба hарынгаа түсэб мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээбди. Тиибэшье манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии.

Вагонуудай эрьесэ түргэдүүлхэ, зогсожо hаатаалгыень хороохо талаар хараалhан зорилгомнай хүсэндөө хүргэгдэнэгүй гэжэ нүхэр Кванталиани тэмдэглэнэ.

Арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб, даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ транспортын предприятинуудай үүргэ болон зорилгынь улам дээшэлжэ байhан тушаа тоггохо зуураа, нүхэр Кванталиани Буряад ороншо түмэр замай саашанхи хүгжэлтын зарим тэды асуудалнуудаар дурадхал, hанамжануудаа хэлээ.

Шэнэ бааза, склад шэнээр барихань бараад, зарим предприятинууд тэндээ ашаа хүргэхэ харгы зам түхеэрдэггүй заншалтай. Жэшээлхэдэ, Саянтын станцида республикын «Сельхозтехникэ» яhала hайн уужам бааза барна. Харин тэндэ түмэр замай hалаа бариха хүдэлмэри ехээр унжагайруулна. Хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдэй түгэд захигдажа асаруулагдаад байбал, бидэнэр, түмэр замшад, замай барилга түргэн сат соо бүтээгээд орхихо hэмли. Харин энэ хэрэгэй саашадаа унжагайрбал, баазашье ашаглалгада үгтэхэгүй.

Шэнэ предприятинууд, бааза складууд Улаан-Үдэ город дотор жэл бүри олоор баригдана. Тэдэнэрэй эзэлhэн газарай багаhаа, бараа буулгаха абаашаха талмай, харгы зам уужам салуугаар хэрэглэхын аргагүй. Саашадаа промышленна предприятинуудые городhоо гадуур уужам талмайда бодхоохо тушаа hаналаа табихаар болоо. Тиин шэнэ барилгын талмай Сэлэнгын баруун бэедэ тоггоожо, Сэлэнгэ дээгүүр хүүргэ хэжэ, түмэр замай шэнэ станци тэндэ угаа ошотороо байгуулжа, Улаан-Үдээ промышленна предприятинууд, элдэб бааза складуудhаа хүнгэлхэ тушаа бодомжолхоор ха.

Энэ багай түмэр замые хойто жэлдэ электрижүүлжэ дүүргэхэтэй хамта поезднуудай ябаса, вагонуудай эрьесэ нилээд түргэдхэ байна. Харин Улаан-Үдын станциие саашадань үргэдхэхын аргагүй, талмайнь уйтан. Пассажирнуудай поезднуудай шэнэ вокзал городой горсадай хажууда бариха гэхэдэ, архитектурын управлени зүбшөөдэггүй. Эдэ асуудалнуудые республикын Министрнүүдэй Совет hалар зүб тээшэнь шиидхэхэ бээзэ гэжэ найданаб.

Кабанскын аймагай Оймороой hунгуулиин округой депутат С. С. Согомонов:

— Манай аймагай промышленна предприятинууд 1968 ондо продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104 процент дүүргээ,—гэжэ тэмдэглээд, үгээ саашадань үргэлжэлүүлээ.

— Мүн совхозуудна йш муу бэшэ дүн харуулаа. Би загаhашан тула хэдэн үгэ өөрынгөө ажал тухай хэлэхэм. Абаhан социалис уялгаяа 1969 оной декабриин 20 болотор дүүргэхээр хараалаанхайбди. Загаhа барилгын таба hарынгаа түсэбые манай завод 129 процент дүүргээ. 1968 оной түрүүшын кварталай дүнгөөр манай заводой коллективтэ СССР-эй загаhанай ажахын министерствын дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа hэн. Мүнөө жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр мүн РСФСР-эй загаhанай ажахын министерствын Улаан тугта хүргөөбди.

Гэбэшье мүнөө үеын эрхим hайн техникээр хүсэд хангагдаагүйбди.

Омоли загаhа оройдонь барюулхаяа болиhыень би дэмжэхэгүй байнам. Тусхай лимидээр барилга хэжэ байбал болохо бэшэ гү? Байгалай уhые ехээр булангирлуулhанhаа болоожо, омоли загаhан үсөөрөө гэжэ хэлэхэ байнаб.

Гадна Оймортo соёлой байшан, дунда hургуули барюулхые шухалада тоолоноб.

— Манай Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой ажалшад партиин XXIII съездын болон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохын, мал ажалаа хүгжөөхын түлөө нилээдгүй шармайсатай hайнаар хүдэлөө,—гэжэ үгынгөө эхиндэ Хяагтын-Адагай hунгуулиин округhоо депутат **Н. Б. Банзаракцаева** тэмдэглээд, усадхагдаагүй байhан дутуу дунда зүйлнүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тоггоходоо иигэжэ хэлээ:

— 100 эхэ бүриhөө 100 хурьга хониншод бүхэмнай үшөөл абажа шаданагүй. Гадна хонин бүриhөө оройдоол 2,6 кг ноохо хайшалдаг байнабди. Хаанаhаа нимэ дутагдал үзэгдэнэ гээшэб? Хонидоо эзэн янзаар харууhалжа hураагүйбди. Тиихэдэ сабшалангайнгаа үтэгжүүлгэ муутай дээрэhээ бага үбhэ абанабди. Газарнай элhэтэй, шииг нойтоор бага, Харанхын, Субагтын үргэн газарые уhалбал, ашагүй ехэ үбhэн абтаха hэн. hубаг, ханаабуудые татаха хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ шухала.

Совхозой түбтэ баригдаха ёhотой дунда hургуули мүнөө хүрэтэрөө баригданагүй. Эгээл энээнhээ болоожо, hурагшад хүпеэсүүдэй байhан хуушан гэрнүүд соо ном үзэхэ баатай болоно. Жэл ерэхэ тудам хүн зоннай олон болоожо байдаг. Мүнөө жэл 11 бүлэ манай совхоздо Ростовско областьhоо нүүжэ ерээ. Хойто жэл бүри олон гэр бүлэ ерэхээр хүлеэгдэнэ. hуралсалай ерэхэ жэлдэ 500 hурагшад hураха. Тиимэhээ hаруул уужам hургуулиин байшан бариха саг үни тулаа гэжэ hанагдана.

— Хүдөө ажахын продукцинуудые үйлэдбэрилхэ табан жэлэй түсэб республика доторнай хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ депутадуудта мэдээсэхэ шухала гэжэ hананаб, — гээд, республикын хүдөө ажахын министр, депутат **Л. В. Власов** үгээ эхилбэ. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада республикамнай юрэнхы дээрээ hү, мяха абаха даалгабаряа дүүргээгүй. Түсэбэй ёhоор 143 мянган тонны орондо 123 мянган тонно мяхан абтаhан. 411 мянган тонны орондо — 395 мянган тонно hүн haагдаhан. Гүрэндэ hү худалдаха түсэб 16,9 мянган тонноор дутуу дүүргэгдэhэн байна. Зэдын, Хяагтын, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай аймагууд мяхаар, Загарайн, Хэжэнгын, Баргажанай, Зэдын аймагууд hүөөр республикын юрэнхы хэмжээнhээ доогуур ябана.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар гээгдэлээ эрид шууд усадхажа, заатагүй табан жэлэй түсэб дүүргэхэ дайшалхы зорилго республикымнай колхоз, совхозуудай урда табигдаhан байна. Тээсгэн үнгэрhэн партиин обкомой ээлжээтэ пленум дээрэ мяха болон мал ажалай бусад продуктнуудай үйлэдбэрилгэ, худалдалга эрид дээшэлүүлхэ тухай тодорхой хэмжээ ябуулганууд абтаа.

Байгша оной таба hарын дүнгөөр гүрэндэ мяха, hү, үндэгэ худалдаха түсэбүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэhэн ушар юу харуулнаб гэхэдэ, доторойнгоо арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглээд байбал, колхоз, совхозуудnай түсэбтэ табан жэлэй даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой.

Зарим тэды амжалтаараа hанаагаа амарангүй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүдөөгэй ажалшадые бүри эршэмтэйгээр ажаллаха хэрэгтэ элсүүлхэ уялгатай. Илангаяа мүнөө байгаалиин уларилай таагүй үедэ, хуурай ган гасуурай болоожо байhан сагта ниитын малай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ тухай хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ анхарал оролдолго гаргаха шухала. Уhалуурын hубагуудаар, насосно түхеэрэлгэнүүдээр уhалагдаха аргатай талмай бүхэниие уhалха, бага ехэгүй гол, горхонуудай, нуур сөөрэмүүдэй уhые ашагтайгаар хэрэглэхые оролдохо, энэ хэрэгтэ бүхы хүн зоной хүсэ, техникэ элсүүлхэ саг тулаа. Тэжээлэй ургамалнуудай талмай горитойгоор үргэдхэжэ, эмхитэй гуримтайгаар тарижа дүүргэхэ баhа шухала. Холын хүбшэ тайгын, хадын бэлшээридэ hубай малнуудые гаргаха, ойн соорхойе, намаглиг газарые, ногоотой багаханшье хэмжээнэй талмайе хэрэглэхын тулада гүүртэ, отаргануудые бага багахануудаар таhалжа адуулха гэхэшэлэн тодорхой түргэн хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй. Модоной мүшэр, нуурай хулhа бэлэдхэхэ, тэжээлэй нөөсэдэ нэмэри хэхын тулада мүн лэ хүсэ хаяха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Власов hанамжалаа.

Ажалшадые, илангаяа городуудта, хүдэлмэришэдэй посёлогуудта ажаhуугшадые хартаабха, овощеор хангаха ябадалай таhалдадаг ушарта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд зэмэтэй гэhэн шүүмжэлэл нэгэ талаhаа зүб: овощ, хартаабхын ургасын хэмжээн үшөөл бага, гадна хураалгын үедэ гээлтэ, хоролтодо ехээр ороно гэжэ нүхэр Власов тэмдэглээ. Харин нүгөө талаhаа — овощ, хартаабха бэлэдхэхэ, хадагалха, арад зондо хүргэхэ зорилготой эмхинүүдэй дутагдалнууд тушаа хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр республикымнай колхоз, совхозуудта, илангаяа городhоо холуурхи ажахынуудта ургуулагдаhан хартаабха, овощиие худалдажа абадаггүй заншалтай. Энэ дутагдалые саашадаа таbтахагүйн тулада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ, худалдаа наймаанай эмхинүүд хартаабха, овощ гутаангүйгөөр хадагалха түхеэрэлгэнүүдые эртээнhээ бэлдэхэ болоно.

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллективэй ойн баярай хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байhан тушаа предприятиин директор, депутат **А. Р. Болотов** сессидэ хабаалагшадта хөөрэжэ үгөө.

Урзанданайхитай сасуулбал, завод сүүдхэ бүхэндэ 1 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл мүнөө үлүү ехээр гаргана. Хэдэн шэнэ зүйлнүүдые — витринын шэл, сталинидээр хэhэн хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг болоо.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр завод РСФСР-эй барилгын материалнуудай министерствын болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө. Олзо оршын талаар завод муу бэшэ амжалтатай.

Шэл хайлуулдаг пеэшэнүүдые жэл соо хүдэлгөөд, 30—40 хоногой туршада зогсоожо заhабарилдаг гуримтай байhан hаа, байгша онhоо эхилжэ, хоёр жэлдээ нэгэ дахин заhабарилга хэхэ гэжэ шиидээбди. Иимэ аргаар хэдэн пеэшэн заhабарилжа, 3,5 млн. дүрбэлжэн метр сонхын шэл үлүү ехээр гаргажа, 5 hарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээбди. Энэ мэтээр үйлэдбэриие улам hайжаруулха аргануудые дүүрэн хэрэглэнэбди гэхын аргагүй. Яхадааб гэхэдэ, манда хүсэд ашаглагдаагүй арга боломжонууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон.

Манай заводой коллектив хадаа үнэ сэнтэй, hайн шанартай продукци саашадаа бүри элбэгээр үйлэдбэрилхэ гэhэн уялгаяа дүүргэхэл байха гэжэ депутадуудые найдуулхыемни зүбшөөгыт гэжэ нүхэр А. Р. Болотов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Нүхэр **Н. Б. Пивоваровай** элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ мүн депутадууд **М. М. Хабалов**, **Ю. И. Щеголихин**, **Ч. В. Ендонов**, Буряадай АССР-эй культурын министр нүхэр **П. Н. Нимаев**, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайвода** гэгшэд хабаадаhан байна.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар сесси дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

УРДА ВЬЕТНАМДА САГ ЗУУРЫН РЕВОЛЮЦИОННО ПРАВИТЕЛЬСТВО БАЙГУУЛАГДАБА

ХАНОЙ. (ТАСС). АПО агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитедэй ба Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай Центральна Комитедэй делегацинуудай консультативна конференци 1969 оной майн 23-да болоо. Урда Вьетнамда Саг зуурын революционно правительствые томилхо арадай түлөөлэгшэдэй конгресс зарлаха тухай асуудал конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Урда Вьетнамай бүхы ажалша хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлгэдэ, мүн американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, эхэ ороноо абархын, хүсэд илалта туйлахын түлөө Урда Вьетнамай арадай тэмсэлдэ туһалха шухала байһанда тааралдуулан, Саг зуурын революционно правительство байгуулха шухала байһан тухай хоёр делегаци нэгэн адли һанамжатай байгаа.

Консультативна конференциин шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, Урда Вьетнамай Национальна фронтын ба Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай делегацинуудай конгресс 1969 оной июниин 6—8-да Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн газар дээрэ болоо. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө арадай хэһэн тэмсэлэй дүнгүүдые гаргаха, тэрэшэлэн Саг зуурын революционно правительствые, Консультативна соведые томилхын тулада конгресс зарлагдаһан байгаа. Урда Вьетнамай бүхы политическэ партинуудай, ниитын организацинуудай, шажанай общинануудай, үндэһэ яһатанай зүгһөө конгресс һайшаан дэмжэгдэә.

Конгресс дээрэ 88 делегат, 72 айлшан — революционно сэрэгшэд, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэй ветеранууд, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, залуушуулай болон интеллигенциин түлөөлэгшэд, саг зуура дайсанай эзэлжэ байһан районуудһаа ерэһэн национальна бэеэ даанхай байдалай ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд, шажанай элдэб общинануудай түлөөлэгшэд, Сайгоной туһамаршадай засаг түрын патриотическа үзэл баримталдаг алба хаагшад, туһамаршадай сэрэгүүдэй офицернүүд ба солдадууд байлсаа.

Конгрессэй делегадууд ба айлшад ороной ерээдүйн түлөө тэмсэдэг нэгэн арми болоно. Тэдэнэр баатарлиг Урда Вьетнамай 14 миллион хүн зоной дура хүсэлые, эрмэлзэлгые мэдүүлнэ гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Конгрессэй нээгдэхэдэ, бэлэдхэл хэхэ комитедэй зүгһөө Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ Чинь Динь Тхао элидхэл хээ.

Ушар байдал дээрэһээ шухала болоһондо, эсэргүүсэлтын ба ороной байгуулалтын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхые элдэб ажалша хүн зоной эрмэлзэжэ байһанда тааруугаар арадай түлөөлэгшэдэй конгрессые зарлаха тухай Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитедэй ба Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай Центральна Комитедэй һанамжануудай консультативна конференци дээрэ адли байһые тэрэ тэмдэглээ.

Энээнэй үндэһөөр конгресс Саг зуурын революционно правительство байгуулгые хаража үзэхэ, баталха үүргэтэй байна гээд Чинь Динь Тхао онсолон тэмдэглээ. Түбэй засагай орган болохо правительство хадаа хүсэд этигэл найдабаритай байха, элдэб ажалтай хүн зоной, шажанай общинануудай болон үндэһэ яһатанай эгээн лэ ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй ажал ябуулагшадһаа бүридүүлэн байгуулагдаха юм. Арадта зорюулан засагые дайшалан абаха, ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ тээшэ дабшаха, бэеэ даанхай, демократическа, амгалан ба бэеэ абанги Урда Вьетнамые байгуулха зорилгоор американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө тэмсэлэйнь шэнэ шатада Урда Вьетнамай хүн зониие энэ правительство элсүүлэн эмхидхэхэ байна.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Нгуен Хыу Тхо конгресс дээрэ политическэ элидхэл хээ. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө Урда Вьетнамай хүн зоной тэмсэлэй хүгжэлтые тэрэ юрэнхыгөөр шэнжэлээ, мүнөө үедэ Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, бүхы хүн зоной үмэнэ табигдажа байһан политическэ шухала зорилгонуудые найруулан хэлээ.

Урда Вьетнамай бүхы арадые нэгэдүүлхын, американ империалистнуудай эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае динлэхын, туһамаршадай захиргаае унагаахын, хүсэд илалта туйлахын, амгалан ёһоной, бэеэ даанхай, демократическа, бэеэ абанги Урда Вьетнамые байгуулхын, ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхын тулада Саг зуурын революционно правительство байгуулха тухай шиидхэбэриие хаража үзэхыень баталхыень конгрессые Нгуен Хыу Тхо уряалаа.

Делегадууд үгэ хэлэхэдээ, политическэ элидхэлые нэгэн дуугаар һайшаагаа, эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае унжагайруулжа, үргэдхэжэ байһан американ империалистнуудай ба Тхиеу-Ки-Хыонгын бүлэгэй хэһэн гэмтэ ябуулгануудые шоо үзэн буруушаагаа, Национальна сүлөөрэлгын фронтын дурадхаһан арбан пунктһаа бүридэһэн юрэнхы шиидхэбэриие дэмжээ. Тэдэнэр Урда Вьетнамай элдэб ажалтай хүн зоной гүнзэгы ехэ хүсэл эрмэлзэлгые элирхэйлэн мэдүүлхэдээ, ингэжэ онсолон тэмдэглээ. Национальна союзай нэгэдэл бэхижүүлхын, бүри ехээр үргэдхэхын, американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба хүн зоной тэмсэлые хүсэд илалта туйлатарынь толгойлхын ба урмашуулхын тулада Саг зуурын революционно правительство байгуулха үгаа шухала болоо. Революционно засаг байгуулхын ба хамгаалхын түлөө, Саг зуурын правительствын политикые болон хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы ажалша хүн зониие элсүүлэн эмхидхэхээр шиндэнги байһан тухайгаа делегадууд нэгэн һаналтайгаар мэдүүлээ.

Урда Вьетнамай Республика байгуулха тухай, Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительство байгуулха тухай конгрессэй гол резолюциие делегадууд нэгэн һаналтайгаар баталан абаһан байна.

Саг зуурын революционно правительствын гэшүүдэй списогые бэлэдхэл хэхэ комитедэй зүгһөө Нгуен Хыу Тхо соносхоо. Энэ списогые конгресс нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа. Конгрессэй үмэнэ зогсожо, тангаригаа үгэһэн правительствын гэшүүдые делегадууд халуунаар амаршалаа.

Саг зуурын революционно правительствын дэргэдэхи Консультативна соведэй гэшүүдэй списогые конгресс нэгэн дуугаар һайшаагаа. Консультативна соведэй гэшүүд тангаригаа мүн лэ үгөө.

Конгрессэй хандалга нэгэн дуугаар һайшаагдаа. Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ Чинь Динь Тхао түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байна.

МОСКВА ЗОРИБО

УРЖАДЭР Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драматическа театрай коллектив Москва хото зорибо. Эхэ оронойнгоо түбэй ажалшадта театрай коллектив тоосоото зүжэгүүдые харуулжа, совет үедэ эмхидхэгдэжэ һалбарһан буряад арадайнгаа бэлиг шадабариие харуулха байна.

— Манай артистнууд июниин 17-до М. Горькиин нэрэмжэтэ уран һайханай Москвагай академическэ театрай (МХАТ) филиалда Вильям Шекспирэй «Король Лир» гэжэ зүжэгөөр гастролёо эхилхэ байна. Тэндэ хахад һарын турша соо Х. Намсараевай «Сэрэмпэл», К. Треневой «Любовь Яровая», Ч. Ойдобой «Далан худалша», Ц. Шагжинай «Хабарай дуун» болон «[...]та джунгли» гэхэ мэтэ зү[...]гүүд харуулагдаха юм, [...]жэ буряад драмте[...] ахалагша режиссер Ф[...] Семенович Сахиров ма[...] корреспондентдэ мэдүү[...]

Манай театрай коллек[...] Москва хотын ажалш[...] зүжэгүүдые харуулһан[...]гаа удаа аха дүү Хальм[...] автономито республи[...] ошохо байна. Тэндэ, Эл[...] хотодо июлиин 7-һоо эхил[...] зүжэгүүдээ харуулаад, һ[...] шахуу саг соо Хальм[...] республикын аймагууд[...] зүжэг наадаяа харуулха[...]

ЭДИР ТҮҮХЭШЭД

Түнхэнэй дунда һургуулиин эдиршүүл хизаар ороноо шэнжэлхэ һургуулиингаа музейн дэргэдэ эмхидхэгдэһэн дайшалхы алдар габьягай буланда һонирхолтой материалнуудые олоор суглуулна. Тэдэнэр мүнөө үедэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан нютагайнгаа зоной габьяа тухай материалнуудые бэдэржэ байнхай. Жэшээлхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай байлдаанда Псков шадар унаһан нютагайнгаа сэрэгшэ Феофил Александрович Иванов тухай һонирхолтой баримтануудые тэдэнэр һаяхан дуулаба. Энээн тухай Түнхэнэй һурагшад Псков хотын хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүлтэй бэшэлсэжэ мэдэһэн байна. Псковой пионернүүд Феофил Александровичай һамганда һаяхан бэшэг эль[...] дайнай урда тээхи сэрэгшэ[...] байдал тухай дуулгахыень[...] фотокарточкыень эльгээхые[...] һан байгаа. Эдэ бүгэдэнэ[...] хэнэй һурагшад харюусажа, [...]тыень дүүргээ һэн.

Тэрэшэлэн энэ һургуул[...]зейдэ «Сибиряк» колхозой [...]шүүл тухай, мүн нютага[...]хын материалнууд олоор [...] дааихай.

Эдэ бүгэдэ һурагшадай туһатай хэрэгые географи[...]шанай багша Е. И. Кривоп[...] хүтэлбэрилдэг юм.

Б. МАДАГАЕВА

АРАДАЙ БАГША АЛДАРТАЙ

МИНИИ БАГША

ЭСЭГЭ ОРОНОО хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шанга үе. Манай ороной арад зоной агуу Октябриин асари ехэ туйлалтануудые фашистнуудһаа хамгаалхын түлөө нэгэ хүн шэнгеэр жагсаһан үе. Город болон хүдөө нютагуудта бүһэтэй хүнүүд тон үсөөн һэн. Ямаршье ажал дээрэ гол түлэб эхэнэрнүүд, үхибүүд... Энэ үедэ фронтһоо ерэһэн сэрэгшэдые харахадаа, бидэнэр, һургуулиин һурагшад, ехэтэ баярладаг, тэдэнэй хөөрөөе шагнаха дуратай байдаг һэмди. 1943 оной намар манай Санагын һургуулида һаяхан Совет Армиһаа ерэһэн, үбсүүндээ хэдэн медальнуудые яларуулһан нэгэ багша бии болоо һэн. Би тэрэ үедэ 6-дахи класста һурадаг байгааб. Тэрэмнай географи заадаг һэн. Нэрэнь — Лубсан Жамсуевич Чимитов.

Лубсан Жамсуевич жэл хахад соо Ленинградска фронтдо тэмсэһэн байгаа. Дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэйнгээ түлөө «Ш[...]эн габьягай түлөө», «Ленинградые сүлөөлһэнэй түлөө» болон бусад медальнуудаар шагнагдаһан байгаа. Тиигээд хүндөөр шархатажа, эмшэлүүлһэнэйнгээ һүүлээр нютагтаа бусажа ерэһэн. Тэрэ үедэ багшанар тон үсөөн байдаг һэн. Тиимэһээ нүхэр Чимитов түрүүшын үдэрһөө өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлжэ эхилһэн байгаа ха юм.

Бидэнэр — зургаадахи классай һурагшад Лубсан Жамсуевичай хэшээлнүүдые ехэ һонирхолтойгоор шагнадаг байгаабди. Ушарынь юуб гэхэдэ, Ленинград шадар жэл хахад соо алба хэһэн туладаа тэндэхи газар нютагуудые, байгаалиие, экономикынь хүгжэлтые һайн мэдэдэг болоһон байгаа бшуу. Тэндэ хараһан үзэһэн юумэнүүдээ хэшээлдээ шадамараар хэрэглэжэ, бидэниие һонирхуулдаг байгаа. Заримдаа, сүлөөтэй сагтаа хамтымнай байрада ерэжэ, немец фашистнуудтай тулалдаһанаа бүри һонирхолтойгоор хөөрэдэг һэн. Үхибүүд һэн тулада, элдэб юумээр һонирхоходомнай, асуудалнуудыемнай анхаралтайгаар шагнаад, бултанда ойлгосотойгоор тоб байса харюусадаг һэн.

* * *

ЛУБСАН ЖАМСУЕВИЧ Захааминай аймагай Санага нютагай түрүүшын багшанарай нэгэн юм. Дунда һургуулиин долоодохи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдэдэ ерэжэ, эхин классуудай багшанарай гурба һарын курсада һуралсаа. Энэ курсаяа амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1933 ондо Ехэ-Цахирай эхин һургуулида багшалжа эхилһэн юм. Удаань багшанарай училищи заочноор һуража дүүргэһэн байгаа.

Багшаар хүдэлжэ эхилхэдээ, Лубсан Жамсуевич оройдоол арбан долоотой, гүлмэр залуу хүбүүн ябаа бшуу. Тэрэнэй түрүүшын һурагшад багшаһаань оройдоол 9—10 наһаар дүү, өөрынь үеын хүбүүд, басагад байгаа. Тэрэнэй түрүүшын һурагшадай нэгэн Радион Галданович Гармаев мүнөө Захааминай аймагай Бортын эхин һургуулиин директорээр, Цыренжаб Хандажапович Мункуев республикын талха тарьяанай промышленностиин управлениин начальнигай орлогшоор хүдэлнэ.

— Лубсан Жамсуевич миниин түрүүшын багша юм. «А» үзэг, «10» тоо энэ багшаһаа түрүүшынхеэ ойлгожо ябаа һэм. Ехэшье налархай һайн зантай, бидэндэ инагаар хандадаг һэн. Хэшээлнүүдэйнгээ забһарта бидэнтэйгээ хамта наадаха, элдэб һониниие хөөрэхэ. Тиихэдэ маанадтайгаа зүжэг наада табилсадаг һэн, — гэжэ Цыренжаб Хандажапович Мункуев мүнөө хөөрэдэг.

Лубсан Жамсуевичай багшалжа эхилһэээр аяар гушан зургаан жэл үнгэрбэ. Һүүлэй хорин гурбан жэлэй хугасаа соо Сагаан-Мориной эхин һургуулиин директорээр таһалгаряагүй хүдэлнэ. Гушан зургаан жэл! Энэ үе соо нүхэр Чимитов хэды олон үхибүүдтэ «А» үзэг, «10» тоо ойлгуулжа, эрдэм шудалалгын ехэ харгыда тэдэниие оруулаа гээшэб?! Тоолоожо үзэхэ болоо һаа, хэдэн зуугаад, мянгаад болоһон байха ёһотой. Лубсан Жамсуевичта һуража гараһан хүбүүд, басагад мүнөө олон ондоо мэргэжэлтэй болоод, арадай ажахын янза бүриин һалбаринуудта ашаг ехэтэйгээр хүдэлжэ ябана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ тэрэнэй шабинар байһан С. С. Бадмаев, Б. Д. Очиров гэгшэд мүнөө КПСС-эй Захааминай райкомдо, Р. Л. Бандеев Баян-Голой совхозой директорээр, Л. Л. Банзарханов Цахирай интернат һургуулиин һуралсалай таһагые даагшаар хүдэлнэ. Тиихэдэ Ц-Д. Б. Аюшеев Р. Д. Аршанов хоёр Совет Армиин офицернүүд болонхой, Дондок Тарбаев Ленинградай консерватори дүүргээд, мүнөө Якутск хотын хүгжэмтэ драматическа театрта хүдэлнэ. Арбаад жэлэй саада тээ һурагшань байһан Матрена басаган Улаан-Үдын багшанарай училищи дүүргээд, мүнөө багшатайгаа хамта нэгэ һургуулида багшална. Хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад аймагайнгаа промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта ажаллажа, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсанхай.

Сагаан-Морин нютаг эрдэм гэгээрэлэй, соёл культурын талаар аймагайнгаа бусад нютагуудһаа бага зэргэ гээгдэнги гэжэ тоологдодог байһан юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Сагаан-Морин аймагай бусад тосхонуудһаа нилээд холохоно, тэндэһээ эгээл дүтын буряад дунда һургуули 65—70 километрэй зайда оршодог. Тиихэдэ тэндэнь дунда гү, али найман жэлэй һургуули нээжэ болохогүй, багахан тосхон юм.

Энэ нютагта эрдэм гэгээрэл, соёл культура дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ Лубсан Жамсуевич ехэхэн үүргэ дүүргээ бшуу. Мүнөө Сагаан-Моринд юрэнхы, тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагад олон болоо. Хэдэн арбаад хүн дээдэ һургуулинуудта һуражана. Буда-Цырен, Бадма-Цырен Бадмаевтан, Д. Дамзанов, Б. Жамбалов болон бусад энэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэхэнь.

* * *

БАГШЫН ХҮДЭЛМЭРИ тиимэшье хүнгэн бэшэ гэжэ бултанда мэдээжэ. Үдэр бүхэндэ хэшээл үнгэргэхэ, тэрээндээ ёһотоор бэлдэхэ шухала. Мүн ажахын бүхы һалбаринуудта адли ажалдаа шэнэ онол арганууды хэрэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ газетэ, журналнуудые ходо уншажа, хэрэгтэй юумэнүүдые ойлгожо ажалдаа хэрэглэхэ болоно бшуу. Лубсан Жамсуевич эдэ бүгэдые һайса мэдэдэг һэн тулада, үхибүүдые багаһаань ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй хэдэн жэл соо һургуулиинь һурагшад класстаа класста орожо, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд һайжаранхай.

Лубсан Жамсуевич гансал һургуулиингаа хэрэг хараад, һанаа амар ябадаггүй хүн. Хэдэн удаа Сагаан-Мориной колхозой (мүнөө совхозой отделени) партийна эхин организациин бюрогой гэшүүнээр, секретариин орлогшоор һунгагдаһан. Тосхоной ажалшад тэрэниие нэгэнтэ бэшэ сомоной Соведэй депутат болгон һунгаһан байха. Һүүлэй арба гаран жэлэй хугасаа соо саг үргэлжэ пропагандистаар хүдэлжэ, эндэхи коммунистнуудай марксизм-ленинизмын үндэһэн сургаал шудалха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсаа. Мүн хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин болон бусад асуудалнуудаар ажалшадай урда лекци уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадажа, агуу Ленинэй партиин гэшүүнэй арюун уялгануудые нарин нягтаар дүүргэжэ ябана.

* * *

МАНАЙ ОРОН дотор ажалша хүнүүд алдар суутай болонхой. Ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө 1957 ондо Лубсан Жамсуевич «Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Дайнай үедэ абаһан медальнуудайнь хажууда «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаль яларна. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар хоёр дахин шагнагдаһан байха юм. Эдэ бүгэдэ шагнал хайранууд хүдэлмэридөө ямар үрэ дүнтэй байһанайнь эли тодо гэршэ болоно бшуу.

Минии багша Лубсан Жамсуевич Чимитов мүнөө табин гурба наһатай. Тэрэнэйнгээ гушан зургаан жэлыень арадай гэгээрэлэй арюун һайхан хэрэгтэ зорюулаа. Буурал сагаан толгойтой болобошье, багшалжал ябаһаар. Үшөө олон жэл соо элүүр энхэ ябажа, залуу үетэниие эрдэм номдо һургажа, ехэ жаргал эдлээрэйт, багшамни!

Б. ВАНЧИКОВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

Патриодуудай доботолго

ХАНОЙ. (ТАСС). Тайнинь провинцидахи Чангбанг городһоо 15 километртэ байрлаһан американ моторизованно пехотын ротые Урда Вьетнамай патриодуудай июниин 4-дэ гэнтэ доботолходонь алуулһан, шархатаһан 150 шахуу американ солдат ба офицернүүд байлдаанай поли дээрэ үлөө. Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор, 30 минутын турша соо үргэлжэлһэн энэ байлдаанай үедэ патриодууд 15 танк, 10 бронетранспортёр ба автомашина усадхаһан байха юм.

Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд июниин 1-дэ дурсагдаһан провинцида ябуулга хэхэдээ, американ сэрэгүүдэй хараалһан ехэ ябуулгые таһалдуулаа. Патриодуудай доботолго хэһэнһээ уламжалан, дайсанай 60 гаран сэрэгэй алба хэгшэд хүлһөө буулгагдаа, 2 вертолёт буудуулан унагаагдаа.

Непалда ленинскэ үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ

КАТМАНДУ. (ТАСС). «Ленин, эб найрамдал ба энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлга» гэһэн темээр конференци эндэ непало-совет хани барисаанай ассоциациин дэргэдэхи Советскэ Союзай ханинарай клуб соо болоо.

Уласхоорондын эб найрамдалай түлөө непальска комитедэй президент, Национальна панчаядай депутат Рамхари Шарма конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Владимир Ильичэй революционно ажал ябуулга тухай, Совет засагай түрүүшын хуулинууд, эб найрамдал ба газар тушаа ленинскэ декредүүд тухай хөөрөө. Эб найрамдалай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгын хэрэгтэ ленинскэ гадаадын политикада үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союзай ехэ туһа нэмэри оруулдаг байһые тэрэ онсолон тэмдэглээ. Эб найрамдал тухай ленинскэ үзэл суртал бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ заатагүй илан мандаха гэжэ этигэжэ байһанаа Р. Шарма элирхэйлэн мэдүүлээ.

Эб найрамдалай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй асуудалнуудаар В. И. Ленинэй зохёолнууд тухай клубай секретарь А. Пант мүн лэ элидхэл хээ.

Ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд, совет дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ гараһан Непалай залуушуул, Катмандудахи совет посольствын хүдэлмэрилэгшэд конференцидэ хабаадалсаа.

Конференциин түгэсхэлдэ «Эхын сэдьхэл зүрхэн» гэжэ совет фильм харуулагдаа.

Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэдэ хэдэн хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд болон конференцинүүдые эмхидхэхээр непало-совет хани барисаанай ассоциаци түсэблэнэ.

МПЛА-гай тала баригшадай зоримгой алхам

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) тала баридаг гурбан хүн Португалиин рейсовэ самолёдоор Луандаһаа Кабинда (Анголо) хүрэтэр июниин 4-дэ ниидэхэдээ, энэ самолёдой экипажые замаа хубилгахыень, Конгын (Браззавиль) газар дээрэхи Пуэнт-Нуарта буухыень баадхаһан байна.

«Португалиин фашис тамаһаа ондоо аргаар гараха аргагүй байһан дээрэһээ бидэнэр иимэ алхам хээбди» гээд энэ ябуулгада хабаадаһан гурбан хүнэй нэгэниинь Луис Антонио мэдүүлээ.

Португалиин самолёдые эзэлэлгэдэ хабаадаһан гурбан анголынхид «Португалиин колониализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байдаг аха дүүнэртэеэ хамтараа» гээд Конгын информационно агентство июниин 11-дэ мэдээсээ.

ЧИКАГО. Гэмтэ ябадалай угаа ехээр олошоролго «американ ёһоной ажабайдалай» шиидхэгдэшэгүй асуудал болонхой. Ороной бусад городуудайхи шэнги эндэ буу шуу, хутага шүбэгэ наймаалдаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буу зэбсэг наймаалдаг магазинай үүдэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АЗПАК бүлэглэлэй сесси хүдэлмэреэ дүүр[...]

ТОКИО. (ТАСС). Азиатско-тихоокеанска соведэй (АЗПАК) 4-дэхи сесси дэлгэрэнгы коммюнике баталан абаад, Японой Ито городто июниин 11-дэ хүдэлмэреэ дүүргээ. Коммюнике соо иигэжэ заагдана. Зүблөөндэ хабаадагшад «уласхоорондын ба нютагай удха шанартай олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ, Азидахи. АЗПАК-та ородог оронуудтахи оршон байдал тухай һанамжануудаа мэдэлсээ». Урда Вьетнамай засаг түрэдэ «гүнзэгы ехэ талархалгын мэдэрэлтэй» байһанаа тэдэнэр лаблаа.

АЗПАК бүлэглэлые буруушаадаг демократическа хүсэнүүдэй демонстрацинууд сессиин боложо байһан бүхы үдэрнүүдтэ Японда таһалдадаггүй байгаа. Энэ бүлэглэл Азидахи байдалые бүри шахардуу ша[...]гоно, тус районой эб найра[...]лон аюулгүй байдалые һу[...] гээд митингнүүд дээрэ батал[...]һан резолюцинууд соо т[...]дэһэн байгаа. АЗПАК бү[...] гараха эрилтэтэйгээр Саты[...]тельствада Японой профс[...] генсовет, социалис парти, К[...] парти, бусад организаци[...] үдэрнүүдтэ хандаһан байна.

КАМБОДЖЫН МИД-эй [...]

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). Ка[...] Компонгчам провинци дээгүү[...]лиин 19-һөө майн 12 хүрэтэ[...]гай авиациин сасаһан хоро[...]кадуудһаа боложо Камбодж[...]дөө ажахыда үзүүлэгдэһэн г[...] 8,7 миллион үлүүтэй америк[...]лароор сэгнэгдэнэ. Энээ[...] Францииһаа Пномпеньдэ байда[...]циин посольстводо июниин[...] Камбоджын МИД-эй эльгээ[...] соо мэдээсэгдэнэ. Энэ нотые[...] 11-дэ Кхмерпресс агентство[...]лаа.

Камбоджын газар дээрэ а[...] авиациин хорото химикал[...]сан тараалгые дары түргэнөө[...]ха тухай, үзүүлһэн гарза[...]лые США-гай правительст[...]лүүлхэ хэрэгтэ туһалха гү[...]гаар Франциин правительст[...] боджын МИД хандаһан байн[...]

Сенегалда онс[...] байдал тогтоо[...]

ДАКАР. (ТАСС). Сенегала[...]дент Л. С. Сенгорой декре[...] дотор онсо байдал тогтоогд[...] тухай Дакарта июниин 11-д[...] хогдоһон байна.

48 часай бүгэдэ ниитын [...]ко соносхохо гэжэ Сенегалай[...] шадай национальна союзай [...]һэнтэй дашарамдуулагдан, [...]да онсо байдал тогтоогдоо т[...]хай мэдээсэл соо заагдана. [...]дай салин хүлһэ дээшэлүүл[...] һуудалайнь эрхэ байдал һа[...]ха тухай банкын алба х[...] эрилтэнүүдые хангахаһаа [...]дай ээдэй арсаһанай һүү[...] шиидхэбэриие профсоюзай [...] баталан абаһан байха юм.

Камбоджо ФРГ-т[...] дипломатическа харил[...] таһалдуулба

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). [...] Камбоджын дипломатическа [...] саагаа таһалдуулһан тухай [...]жо гүрэниие толгойлогшо пр[...]родом Сианук мэдүүлээ. Энэ [...]гэ Пномпеньдэ июниин 10-[...]һон зүблөөн дээрэ хэгдэһэ[...] Камбоджын правительствын [...]нүүд, ороной бусад дээдэ т[...] хүнүүд тус зүблөөндэ хабаа[...] байха юм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

„ПРАВДА БУРЯТИИ“ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн тухай материал. «Республикын хүнгэн промышленность» гэһэн түрүү бэшэг. «Хүхэрэгшэ хадануудай хормойдо» гэһэн В. Зоркиной фоторепортаж. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд. Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: сүүдэй залһаа. Хизаар ороноо шэнжэлэгшын булан. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Манай адрес, телефонуу[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакто[...] 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленност[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...]те Министров БурАССР.

Н-02586.

Зак.№ 58[...]